Rapport

Toetsing van een simulatie stemprinter

Nummer: 106840

Uw kenmerk: 201400114.051.023

Rapport opgesteld door: firMM information / service design B.V.

Datum: 10 februari 2015

Inhoud

Bijlagen

1 Inleiding

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is bezig om uitvoering te geven aan het kabinetsstandpunt over het advies van de commissie 'Elektronisch stemmen in het stemlokaal'. Een van de onderdelen uit het kabinetsstandpunt, waar nader onderzoek naar wordt uitgevoerd, betreft de vraag of de toegankelijkheid wordt vergroot bij het gebruik van een stemprinter. Dat wil zeggen dat meer kiezers, waaronder ook kiezers met een beperking, zelfstandig een keuze kunnen maken voor een verkiezing waar de betreffende kiezer voor kiesgerechtigd is. Op dit punt bevat het kabinetsstandpunt de volgende passage:

"Het kabinet is van mening dat kiezers zoveel mogelijk zelfstandig hun stem moeten kunnen uitbrengen. Het stemmen met een stemprinter kan de toegankelijkheid vergroten met name voor kiezers met een visuele beperking. Het gebruik van logo's en/of foto's (van kandidaten) kan het ook voor andere kiezers makkelijker maken om te stemmen. In welke mate de toegankelijkheid wordt vergroot zal moeten blijken uit testen en experimenten."

Het kabinet wil aan het einde van 2014 een besluit nemen over de haalbaarheid van de invoering van een stemprinter, zoals door de commissie geadviseerd. Om dat besluit te kunnen nemen is meer informatie nodig over de vraag of een stemprinter daadwerkelijk de toegankelijkheid kan vergroten. Om de hiervoor benodigde informatie te verkrijgen heeft het ministerie van BZK aan de Technische Universiteit Delft (TUD) de opdracht gegeven om mogelijke user interfaces te ontwikkelen om zo te kunnen nagaan hoe het maken van een keuze op een lijst en kandidaat op de stemprinter zou kunnen verlopen. Als sluitstuk van die opdracht is in december 2014 een test uitgevoerd met proefpersonen uit twee gebruikersgroepen (A en B).

Deze rapportage beschrijft de organisatie van die test. De test was bedoeld om na te gaan of proefpersonen op de door de TUD ontwikkelde simulatie van een stemprinter zelfstandig een keuze kunnen maken voor een verkiezing en de keuze kunnen printen.

2 Testopzet

De testopzet is ontwikkeld door de TUD. In deze testopzet was bepaald dat er twee gebruikersgroepen meededen aan de test (A en B). Er werd een fictieve meervoudige verkiezing gebruikt om de simulatie van een stemprinter te testen.

Twee gebruikersgroepen: A en B

Gebruikersgroep A moest bestaan uit 400 personen die nu in staat zijn om zelfstandig te stemmen met het papieren stembiljet dat gebruikt wordt bij verkiezingen.

Gebruikersgroep B moest bestaan uit 150 proefpersonen die om uiteenlopende redenen nu niet of in onvoldoende mate in staat zijn zelfstandig te stemmen met het papieren stembiljet dat gebruikt wordt bij verkiezingen. De steekproef voor gebruikersgroep B moest de volgende categorieën proefpersonen omvatten.

1. Blinden: kunnen niet zien.
2. Slechtzienden: zijn zonder een hulpmiddel (anders dan bril, lenzen) en bij normale verlichting niet in staat zelfstandig op het huidige stembiljet de keuze te maken die hij/zij wil.
3. Laaggeletterden: analfabeten en andere personen die (anders dan vanwege een verstandelijke beperking) niet in staat zijn op het huidige stembiljet zelfstandig de keuze te maken die hij/zij wil.
4. Licht verstandelijk gehandicapten: personen die vanwege een verstandelijke beperking niet in staat zijn op het huidige stembiljet zelfstandig de keuze te maken die hij/zij wil.
5. licht (motorisch) fysiek beperkten: personen die vanwege deze fysieke beperking(en) niet in staat zijn op het huidige stembiljet zelfstandig de keuze te maken die hij/zij wil.

Binnen deze vijf categorieën moest rekening worden gehouden met de volgende spreiding:

- 30 proefpersonen per categorie
- maximaal 75% van hetzelfde geslacht
- maximaal 75% van dezelfde leeftijdscategorie (18–50, 50 jaar en ouder)
- minimaal 15% van de proefpersonen heeft als hoogst genoten opleidingsniveau lager onderwijs
- minimaal 15% van de proefpersonen heeft als hoogst genoten opleidingsniveau hoger onderwijs

- minimaal 25% van de proefpersonen komt uit stedelijk gebied (CBS: klasse 1-2)
- minimaal 15% van de proefpersonen komt uit landelijk gebied (CBS: klasse 4-5)

Fictieve meervoudige verkiezing

Tijdens de test werd een meervoudige verkiezing gesimuleerd. De proefpersonen konden een keuze maken voor een verkiezing met fictieve lijsten en kandidaten en voor een fictief referendum. De gegevens voor deze verkiezing/dit referendum werden aangeleverd door het ministerie van BZK. De proefpersonen kregen een opdracht om bepaalde keuzes te maken en te controleren of de keuzes op de geprinte stembiljetten correct waren. De proefpersonen leverden de stembiljetten en de ontvangen opdracht in bij de testbegeleider (verder *tester* genoemd in dit rapport). Daarna kregen ze een opdracht om een keuze te maken op het huidige stembiljet. De tester stelde vervolgens nog enkele vragen aan elke proefpersoon en noteerde de antwoorden.

Vier proefopstellingen met simulatie stemprinter

Bij de test werd gebruik gemaakt van vier proefopstellingen waarmee de werking van een stemprinter werd gesimuleerd. De proefopstellingen werden opgesteld en gedurende het hele onderzoek onderhouden door de bouwer ervan. De proefopstellingen werden tijdens de test zo opgesteld dat anderen die zich in de testlocatie bevinden niet konden zien wat de proefpersoon deed.

De wijze waarop de test is uitgevoerd, is beschreven in het testprotocol. Het testprotocol is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

3 Selectie van de proefpersonen

Gebruikersgroep A

De 400 proefpersonen uit gebruikersgroep A werden geworven uit het panel van een gecertificeerd bureau dat respondenten werft en selecteert voor marktonderzoek. Dit panel bevat meer dan 90.000 mensen van wie een groot aantal kenmerken bekend is, onder meer geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, woonplaats. Dat maakte het mogelijk uit dit panel een steekproef voor gebruikersgroep A te trekken op basis van de criteria die de TU Delft daarvoor had opgesteld en die in hoofdstuk 2 van dit rapport zijn genoemd. De langs deze

weg geworven proefpersonen ontvingen na de test een vergoeding voor hun deelname.

In de volgende tabel is te zien hoe de steekproef voor gebruikersgroep A werd samengesteld. De proefpersonen moesten in 2014 zelfstandig hebben gestemd voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraden en/of de leden van het Europees Parlement. Bij de selectie van de proefpersonen gold die vraag als eerste criterium voor deelname aan de test.

Steekproef gebruikersgroep A	%	Min.	Gem.	Max.
Geslacht				
Vrouw	50%	190	200	210
Man	50%	190	200	210
Leeftijd				
18 – 40	30%	114	120	126
40 – 60	40%	152	160	168
60 – 80	25%	95	100	105
80+	5%	19	20	21
Opleiding*				
Lager	30%	114	120	126
Hoger	30%	114	120	126
Lager, hoger, of middelbaar	40%	152	160	168
Regionale spreiding**				
Stedelijk gebied (CBS: klasse 1 en 2)	50%	190	200	210
Landelijk gebied (CBS: klasse 4 en 5)	30%	114	120	126
Overig (een van de vijf klassen)	20%	76	80	84

* Lager: basisonderwijs, vmbo, mbo1
Middelbaar: mbo2, mbo3, mbo4, havo, vwo
Hoger: hbo, wo-bachelor, wo-master, doctor

** Klassen CBS:
1 Zeer sterk stedelijke gemeenten: omgevingsadressendichtheid van 2.500 adressen of meer per km^2
2 Sterk stedelijke gemeenten: omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500 adressen per km^2
3 Matig stedelijke gemeenten: omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500 adressen per km^2
4 Weinig stedelijke gemeenten: omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km^2
5 Niet stedelijke gemeenten: omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km^2

Gebruikersgroep B

firMM heeft van de TUD de namen en telefoonnummers van contactpersonen van belangenverenigingen gekregen. Met deze contactpersonen had de TUD contact en afstemming gehad bij het ontwerpen van de simulatie van de stemprinter. Deze contactpersonen zijn door firMM benaderd om na te gaan hoe proefpersonen uit gebruikersgroep B voor de test konden worden geworven.

Blinden en slechtzienden

Voor de werving van blinde en slechtziende proefpersonen werd contact opgenomen met de contactpersonen van de TUD bij de Oogvereniging. Met deze vereniging zijn afspraken gemaakt over de werving van proefpersonen en over de vergoeding die de Oogvereniging daarvoor zou ontvangen. De Oogvereniging heeft die werving uitgevoerd door oproepen te plaatsen in digitale nieuwsbrieven van de Oogvereniging en van de MD-vereniging (MaculaDegeneratie). Omdat er zorgen waren over het werven van voldoende proefpersonen is ook nog via *Visusrijk*, het netwerk van Rijksambtenaren met een visuele beperking, geprobeerd proefpersonen te vinden. De blinde en slechtziende proefpersonen kregen allen achteraf een reis- en onkostenvergoeding.

Licht verstandelijk beperkten

In eerste instantie werd contact opgenomen met de contactpersoon van de TUD bij Ieder(in), een koepelorganisatie voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Deze contactpersoon verwees door naar een zorgorganisatie in de regio Utrecht. Bij deze zorgorganisatie bestond interesse voor de test, onder voorwaarde dat de test in huis bij één van haar eigen instellingen zou worden georganiseerd. Vanwege de geografische ligging zou het echter lastig zijn om op die locatie ook proefpersonen uit de andere doelgroepen uit te nodigen. Daarom werd gezocht naar een andere mogelijkheid om licht verstandelijk beperkte proefpersonen bij de test te betrekken.

Een oplossing werd gevonden bij Presikhaaf Bedrijven te Arnhem, het mens- en arbeidsontwikkelbedrijf voor de regio Midden-Gelderland. Presikhaaf Bedrijven is werkgever van circa drieduizend mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat daarbij om mensen met (licht) fysieke of verstandelijke beperkingen en mensen met psychische problematiek. Presikhaaf Bedrijven biedt hen passend werk bij hun mogelijkheden en talenten, en ondersteunt hen met opleiding en begeleiding.

Presikhaaf Bedrijven wierf alle proefpersonen met een licht verstandelijke beperking. De directie van Presikhaaf Bedrijven gaf de proefpersonen de

gelegenheid om onder hun reguliere werktijd deel te nemen aan de test, die in huis op het bedrijfsterrein plaatsvond. De proefpersonen kregen geen individuele vergoeding. Presikhaaf Bedrijven ontving een vergoeding voor de bemiddeling en facilitering.

Laaggeletterden

Voor de werving van laaggeletterde proefpersonen werd contact opgenomen met de contactpersoon die de TUD had verstrekt voor de Stichting Lezen & Schrijven. Deze contactpersoon zou een oproep kunnen doen onder vrijwilligersafdelingen en opleidingscentra in het land. Deze brede benadering bood geen concrete mogelijkheden om op korte termijn met laaggeletterden in contact te komen. Daarom werd rechtstreeks contact opgenomen met de Participatieopleidingen van het ROC Midden Nederland in Utrecht, waar basiscursussen lezen en schrijven worden verzorgd voor volwassenen. Langs deze weg werden acht proefpersonen geworven voor de test. Deze proefpersonen kregen een vergoeding voor deelname aan de test.

Daarnaast kwam in de gesprekken met Presikhaaf Bedrijven naar voren dat daar in huis, in samenwerking met het ROC, lees- en schrijfonderwijs voor laaggeletterden wordt gegeven. Presikhaaf Bedrijven bood aan om behalve mensen met een licht verstandelijke beperking, ook laaggeletterde mensen te werven voor de test. Langs deze weg werd het merendeel van de laaggeletterde proefpersonen geworven.

De proefpersonen van Presikhaaf Bedrijven kregen geen individuele vergoeding; zij namen deel aan de test onder dezelfde condities als de mensen met een licht verstandelijke beperking.

Licht (motorisch) fysiek beperkten

Het vinden van proefpersonen in deze categorie bleek erg moeilijk. De TUD kon geen eenduidige definitie van deze doelgroep leveren. Daarnaast ontbraken ingangen voor het werven van proefpersonen.

In eerste instantie werd contact opgenomen met de contactpersoon van de TUD bij Ieder(in). De contactpersoon kon niet nader bemiddelen voor deze doelgroep en verwees naar de lijst van aangesloten organisaties bij Ieder(in).

Er werd contact opgenomen met diverse patiëntenverenigingen. De contactpersonen van deze verenigingen meldden dat zich in hun achterban mogelijke proefpersonen konden bevinden, maar het was voor de verenigingen niet mogelijk te bemiddelen voor deze test.

Ook Presikhaaf Bedrijven werd gevraagd. Hoewel daar veel mensen met een fysieke beperking werken, konden toch slechts enkele proefpersonen worden gevonden die voldeden aan het criterium dat ze vanwege hun fysieke beperking niet in staat zouden zijn om op het huidige stembiljet zelfstandig de keuze te maken die ze willen.
Ten slotte constateerde het ministerie van BZK dat er twijfels waren over de geschiktheid van de interface en de knoppensystematiek van de stemprintersimulatie voor deze doelgroep.
Dit alles heeft geleid tot het besluit deze test niet uit te voeren met proefpersonen met licht (motorische) fysieke beperkingen.

4 Ontwikkeling van het testprotocol

Op basis van de testopzet van de TUD heeft firMM een testprotocol opgesteld. De TUD bepaalde de procedure en de randvoorwaarden waarbinnen de test moest worden uitgevoerd, welke informatie de proefpersonen kregen, wat de opdrachtvarianten waren, hoe die over de gebruikersgroepen verdeeld moesten worden, en welke vragen daarna aan de proefpersonen werden gesteld. Behalve een opdracht op de stemprintersimulatie, kregen de proefpersonen (uitgezonderd de blinden) ook een opdracht om het huidige stembiljet in te vullen.

In het testprotocol werd tevens beschreven:

- de verantwoordelijkheden en rollen voor alle onderdelen van de test;
- selectie, inplanning en registratie van de proefpersonen;
- instructies voor de medewerkers aan de test;
- instructies voor de proefpersonen;
- wijze van vastlegging en waarborging correctheid van de resultaten.

Het volledige testprotocol is opgenomen als *bijlage 1* bij dit rapport.
Voor de proefpersonen werd een instructieposter ontwikkeld bestaande uit tekeningen ondersteund met zeer korte tekst. Deze is opgenomen als *bijlage 2* bij dit rapport.
De opdrachten, opgemaakt in de vorm zoals de proefpersonen die ontvingen, zijn te vinden in *bijlagen 3 t/m 8* bij dit rapport.
De dataformulieren waarop de testers de antwoorden van de proefpersonen noteerden, staan in *bijlage 9*.

5 Testmedewerkers

De test werd uitgevoerd door acht testers, twee gastvrouwen en een 'uitlegger' onder leiding van de testcoördinator en de vervangende testcoördinator. Verder was er assistentie van een projectondersteuner en een portier.

Om te zorgen dat de test bij elke proefpersoon op dezelfde wijze werd uitgevoerd, ontvingen de medewerkers circa één week voor de test een *Testinstructie*. De Testinstructie bevatte een nauwkeurige beschrijving van de gedragsregels en voorschriften waaraan de medewerkers zich moesten houden, van de uit te voeren stappen tijdens de test (het testprotocol) en een lijst met 'Vragen en antwoorden' (zie bijlage 1, aan het einde van dat document).

Tijdens de instructiebijeenkomst kregen de medewerkers nadere informatie over het stemproces en de testopzet, en instructies voor de testuitvoering. Door middel van rollenspellen oefenden de medewerkers in het informeren van proefpersonen, het geven van de opdracht, het uitvoeren van de test en het registreren van de testdata. Ook werden de medewerkers voorbereid op het omgaan met proefpersonen met beperkingen, en met bijzondere situaties (bijvoorbeeld omgaan met proefpersonen die tijdens uitvoering van de opdracht om hulp vragen; wat te doen bij een (vermeende) technische storing; omgang met vragen die niet direct betrekking hebben op de test; wat te doen bij calamiteiten etc.).
Drie medewerkers werden specifiek geïnstrueerd voor de testuitvoering met gebruikersgroep B.

6 Testlocaties

De test vond plaats op twee locaties.

Locatie 1, op 3 en 4 december 2014:
Meeting Plaza (nabij Utrecht CS, in Hoog Catharijne)
Godebaldkwartier 20, 3511DX te Utrecht
Hier vond de test plaats met gebruikersgroep A en met een deel van gebruikersgroep B: de blinde en slechtziende proefpersonen, alsmede enkele laaggeletterde proefpersonen.
De keuze voor deze locatie werd met name bepaald door de goede bereikbaarheid ervan voor blinde en slechtziende proefpersonen, vanwege de ligging nabij Utrecht CS. Voor ziende proefpersonen was de locatie achteraf

minder geschikt, vanwege de moeilijk herkenbare ingang in Hoog Catharijne en vanwege de indeling van de locatie waar men door het interne restaurant heen moest om de registratie- en testruimtes te bereiken. Door de inzet van een portier bij de ingang en door het aanbrengen van bewegwijzering in de locatie kon eventueel ongemak van proefpersonen grotendeels worden opgevangen. Achteraf zou het de voorkeur hebben gehad om aparte testlocaties voor blinden en slechtzienden, en voor groep A te kiezen.

Locatie 2, op 9 en 10 december 2014:
Presikhaaf Bedrijven
Driepoortenweg 35, 6827BP te Arnhem
Op deze locatie vond de test plaats met licht verstandelijk beperkte en met laaggeletterde proefpersonen. Ook werd hier nog een blinde proefpersoon (via de Oogvereniging) getest, en enkele proefpersonen groep A. In een ruime zaal, centraal gelegen in het bedrijf, werden twee stemprintersimulaties opgesteld. Bij de ingang van de zaal stond de registratietafel van de gastvrouw en was zitruimte voor wachtenden. De bereikbaarheid voor de proefpersonen was optimaal, nabij hun werkplek.

7 Vastlegging van de resultaten

De gegevens van de proefpersonen en de testdata zijn geanonimiseerd ingevoerd in Excel. Bij elke proefpersoon zijn de sessienummers van de stemprintersimulatie vermeld zodat de dataset gerelateerd kan worden aan de logfile van de stemprintersimulaties ten behoeve van de analyse.

Bij de datainvoer en-controle kwam een klein aantal gevallen naar voren waarin een test niet volgens het protocol was afgenomen, bijvoorbeeld doordat een proefpersoon de opdracht met het huidig stembiljet niet had gekregen, of doordat een proefpersoon ten onrechte geen herkansing had gekregen. Die gevallen zijn verwijderd uit het databestand.

De dataset is, als Excel-bestand, voor analyse overgedragen aan de TU Delft.

Bijlage 1 Testprotocol

Testprotocol

Toetsing van een simulatie stemprinter

Nummer: 106840
Uw kenmerk: 201400114.051.023

Opgesteld door: firMM information / service design B.V.
Datum: 3 december 2014

Inhoud

Bijlagen

1 Doel, data en locaties van de test

De test is bedoeld om na te gaan of proefpersonen op de door de TUD ontwikkelde simulatie van een stemprinter zelfstandig een keuze kunnen maken voor een verkiezing en de keuze kunnen printen. De testresultaten moeten het ministerie van BZK inzicht verschaffen in deze kwesties ten behoeve van het besluit dat het Kabinet aan het einde van 2014 wil nemen over de haalbaarheid van de invoering van een stemprinter.

Aan de test doen twee gebruikersgroepen mee. Gebruikersgroep A zal bestaan uit 400 personen die nu in staat zijn om zelfstandig te stemmen met het papieren stembiljet dat gebruikt wordt bij verkiezingen. Gebruikersgroep B moet bestaan uit 120 proefpersonen die om uiteenlopende redenen nu niet of in onvoldoende mate in staat zijn zelfstandig te stemmen met het papieren stembiljet dat gebruikt wordt bij verkiezingen. Zie hoofdstuk 4 voor nadere specificatie van de gebruikersgroepen.
Tijdens de test wordt een meervoudige verkiezing gesimuleerd: een verkiezing met fictieve lijsten en kandidaten, en een referendum met een fictieve referendumvraag.

De tests vinden plaats op 3 en 4 december in Meeting Plaza (nabij Utrecht CS) en op 9 en 10 december bij Presikhaaf Bedrijven in Arnhem (sociale werkvoorziening).

2 Verantwoordelijkheden en rollen voor alle onderdelen van de test

Uitgegaan wordt van de volgende werkzaamheden: voorbereidende werkzaamheden van de testen, uitvoering van de testen, verwerking van de testdata en het rapporteren. De test wordt uitgevoerd door acht testers, een 'uitlegger' en twee gastvrouwen, onder leiding van de testcoördinator en de vervangende testcoördinator. Daarnaast is er assistentie van een projectondersteuner. Er is een reserve-tester direct oproepbaar. Tevens is er een portier om proefpersonen bij de ingang van Meeting Plaza Utrecht op te vangen.

Bij elke proefopstelling werken twee testers, elk aan een tafel; beiden voeren zelfstandig tests uit. Eén van de proefopstellingen is gereserveerd voor het afnemen van de test bij blinden en slechtzienden. Drie testers zijn specifiek geïnstrueerd om proefpersonen groep B te testen. In bijzondere gevallen kan ook de testcoördinator tests afnemen.

Testcoördinator

Taken van de testcoördinator:

- algemene leiding over de test en coördinatie van de testen;
- bewaken toepassing testprotocollen, en aan- en bijsturen van de testteams;
- tussentijds rapporteren aan opdrachtgever op onderdelen van de opdracht en het aanleveren van de rapportage;
- aanspreekpunt zijn voor opdrachtgever;
- flexibel en oplossingsgericht optreden, bijvoorbeeld bij uitval van medewerkers of proefpersonen;
- bewaken van testresultaten en testmaterialen.

Vervangende testcoördinator

Gedurende het hele project is er een vervangende testcoördinator aanwezig. Deze ondersteunt de testcoördinator en kan deze vervangen.

Projectondersteuning bij werven van proefpersonen

Bij het werven en inplannen van de proefpersonen wordt samengewerkt met een gekwalificeerde leverancier van respondenten voor diverse onderzoekbureaus in Nederland. Dit wervingsbureau bezit de ISO keurmerken 20252 en 26362. firMM werkte in 2012 reeds samen met hetzelfde bureau voor een test met het stemmen met nieuwe ontwerpen voor papieren stembiljetten.

Het wervingsbureau voert de volgende activiteiten uit, in nauwe samenwerking met firMM:

- het rondsturen van een uitnodigingsmail naar de potentiële proefpersonen;
- het telefonisch controleren of respondenten voldoen aan de criteria;
- het bevestigen van de afspraak per respondent;
- een herinnering sturen naar respondenten;
- het vervangen van respondenten die uitvallen;
- het terugkoppelen tijdens testdagen om indien nodig extra respondenten te regelen.

Gastvrouwen

Twee gastvrouwen vangen de proefpersonen bij binnenkomst op, registreren hen op de lijst van ingeplande proefpersonen, en overhandigen hen* een mapje met kleurcodering en nummer. Iedere proefpersoon krijgt een sticker met hetzelfde nummer als op het mapje staat.
* Blinden en slechtzienden krijgen het mapje niet overhandigd. De gastvrouw overhandigt het mapje aan de tester.

Uitlegger

Deze geeft uitleg over de test aan de proefpersonen van groep A.

Testers

Drie testers zijn specifiek geïnstrueerd voor het testen van groep B.
Voor de test met groep B is ook de testcoördinator beschikbaar als tester.
In totaal zijn er negen testers plus een reserve tester.

3 Opzet van de test

De opzet voor de tekst is ontwikkeld door de TUD. Aan de test doen twee gebruikersgroepen (A en B) mee (zie hoofdstuk 5).
In de test wordt gebruik gemaakt van vier proefopstellingen waarmee de werking van een stemprinter wordt gesimuleerd. De proefopstellingen worden opgesteld en gedurende het hele onderzoek onderhouden door de bouwer ervan. De bouwer is tijdens de test steeds op de locatie aanwezig voor technische ondersteuning.
De proefopstellingen worden tijdens de test zo opgesteld dat anderen die zich in de testlocatie bevinden niet kunnen zien wat de proefpersoon doet.

Tijdens de test wordt een meervoudige verkiezing gesimuleerd. De proefpersonen krijgen opdrachten waarbij ze een keuze kunnen maken voor een verkiezing met fictieve lijsten en kandidaten en voor een fictief referendum. De gegevens voor deze verkiezing/dit referendum worden aangeleverd door het ministerie van BZK. De proefpersoon krijgt een opdracht om bepaalde keuzes te maken en te controleren of de keuzes op de geprinte stembiljetten correct zijn. De TUD heeft diverse opdrachtvarianten opgesteld voor groep A en groep B, en daarbinnen nog specifieke opdrachtvarianten voor blinden (zie bijlage 1).

4 Selectie, inplanning en registratie van de proefpersonen

4.1 Werving gebruikersgroep A

De proefpersonen voor groep A worden geworven door een gespecialiseerd wervingsbureau, via het eigen panel van van dit bureau. Dit panel bevat meer dan 90.000 mensen, die een afspiegeling vormen van de Nederlandse bevolking. Het werkproces van van het wervingsbureau bevat de volgende stappen.

- *Mail uitsturen* naar personen uit potentiële doelgroep, met een vragenlijst om te bepalen of ze in het vereiste profiel vallen.
- *Geschikte proefpersonen bellen*, hierbij wordt gecontroleerd of de persoon voldoet aan de criteria. Proefpersoon krijgt beknopt informatie over de test en de locatie van de test.
- *Bevestiging van de afspraak*, de afspraak wordt definitief vastgelegd, zowel per mail als per sms.
- *Herinnering*, een dag of de zaterdag voor de test worden de proefpersonen herinnerd aan de afspraak via mail, sms of telefonisch.
- *Proefpersonen die uitvallen vervangen*, gedurende de test is er een reserve-poule beschikbaar van proefpersonen die direct mee kunnen doen als dat nodig is. Er worden 10% - 15% meer proefpersonen geworven dan benodigd.
- *Terugkoppeling*, op de testdagen houden firMM en het wervingsbureau voortdurend bij welke proefpersonen wel en niet zijn gekomen. Als de opkomst tegenvalt, kan het wervingsbureau snel vervangende proefpersonen sturen die voldoen aan de vereiste criteria.

Op basis van de criteria die het ministerie van BZK in de offerteaanvraag heeft gesteld, is de volgende steekproef getrokken voor gebruikersgroep A. Deze proefpersonen moeten in 2014 zelfstandig hebben gestemd voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraden en/of de leden van het Europees Parlement. Deze vraag is hen gesteld in de wervingsprocedure.

Steekproef gebruikersgroep A	%	Min.	Gem.	Max.
Geslacht				
Vrouw	50%	190	200	210
Man	50%	190	200	210
Leeftijd				
18 – 40	30%	114	120	126
40 – 60	40%	152	160	168
60 – 80	25%	95	100	105
80+	5%	19	20	21
Opleiding*				
Lager	30%	114	120	126
Hoger	30%	114	120	126
Lager, hoger, of middelbaar	40%	152	160	168
Regionale spreiding				
Stedelijk gebied	50%	190	200	210
Landelijk gebied	30%	114	120	126
Overig	20%	76	80	84

* Lager: basisonderwijs, vmbo, mbo1
Middelbaar: mbo2, mbo3, mbo4, havo, vwo
Hoger: hbo, wo-bachelor, wo-master, doctor

4.2 Werving gebruikersgroep B

Gebruikersgroep B moet bestaan uit proefpersonen die om uiteenlopende redenen nu niet of in onvoldoende mate in staat zijn om zelfstandig te stemmen met het papieren stembiljet dat gebruikt wordt bij verkiezingen.
Het gaat om:
- 30 blinden: (maatschappelijk/sociaal) blinden, minder dan 5% visus (via de Oogvereniging);
- 30 slechtzienden: zijn zonder een hulpmiddel (anders dan bril, lenzen) en bij normale verlichting niet in staat zelfstandig op het huidige stembiljet de keuze te maken die zij willen (via de Oogvereniging);
- 30 licht verstandelijk beperkten: kan iedereen zijn die vanwege een verstandelijke beperking (dus niet een psychische stoornis) bij Presikhaaf Bedrijven werkt (via Presikhaaf Bedrijven);
- 30 laaggeletterden: mensen die in geen enkele taal goed kunnen lezen en schrijven, maar niet vanwege een verstandelijke beperking. Het maakt niet uit of

ze Nederlands spreken of een andere taal (via Presikhaaf Bedrijven en via ROC Midden Nederland).

4.3 Inplanning en registratie van proefpersonen

Voor de test van 3 en 4 december in Utrecht

- Per uur worden gemiddeld 22 proefpersonen groep A verwacht, en 4 proefpersonen uit groep B (blinden, slechtzienden, laaggeletterden).[1]
- De testcoördinator ontvangt ieder uur van het wervingsbureau een overzicht met circa 26 ingeplande proefpersonen. Hierop staan van elke proefpersoon de volgende gegevens: nummer, voornaam, achternaam, m/v, leeftijd, opleidingsniveau, stedelijkheid, kleurcode. Uit de kleurcode blijkt tot welke gebruikersgroep de proefpersoon behoort, en welke opdracht de proefpersoon moet doen (zie bijlage 1b).

Voor de test van 9 en 10 december in Arnhem (Presikhaaf)

- Per uur worden 6 á 8 proefpersonen uit groep B verwacht (licht verstandelijk beperkten, laaggeletterden, eventueel motorisch/fysiek beperkten).
- Presikhaaf Bedrijven stelt voorafgaand aan de test een overzicht op met ingeplande proefpersonen en overhadigt dit aan de testcoördinator. Op het overzicht staan van elke proefpersoon de volgende gegevens: nummer, voornaam, achternaam, m/v, leeftijdscategorie, soort beperking, contactgegevens van de afdeling waar persoon werkt, kleurcode. Uit de kleurcode blijkt tot welke gebruikersgroep de proefpersoon behoort, en welke opdracht de proefpersoon moet doen.
- Testcoördinator geeft kopie van het overzicht aan de gastvrouw en testers op de testlocatie.

Vervolg voor groep A[2]

- Gastvrouwen vangen de proefpersonen op.
- Gastvrouw vraagt naam proefpersoon, vinkt deze af op de lijst en ziet op de lijst welke kleurcode bij proefpersoon hoort.
- Gastvrouw pakt mapje[3] met de juiste kleurcode.
- Gastvrouw ziet op de lijst welk nummer bij de proefpersoon hoort en pakt de stickers met het betreffende nummer (van elk nummer zijn er drie stickers).

---

[1] Voor een aantal proefpersonen uit groep B biedt firMM haal- en brengservice (bijv. van de stationshal Utrecht CS naar Meeting Plaza). Hierover zijn individuele afspraken gemaakt met de mensen die begeleiding nodig hebben.

[2] Voor blinden en slechtzienden loopt de registratie iets anders: zij worden door de gastvrouw persoonlijk begeleid naar de tester. De gastvrouw draagt het mapje over aan de tester. De proefpersoon krijgt de uitleg van de tester, dus niet in de wachtruimte.

[3] De mapjes zijn vooraf gereedgemaakt. Elk mapje bevat duidelijk zichtbaar een kleurcode, een huidig stembiljet, een dataformulier, een opdracht die correspondeert met de kleurcode.

- Gastvrouw geeft één sticker aan proefpersoon (die de sticker op de arm of borst plakt), plakt één sticker op de voorzijde van het mapje en één sticker op het dataformulier dat in het mapje zit.
- Gastvrouw geeft het mapje mee aan proefpersoon, voor de tester.
- Gastvrouw wijst proefpersoon de wachtruimte. Hier krijgt proefpersoon mondeling uitleg van de uitlegger, dit kan in een groepje gebeuren, bij de instructieposter aan de wand.
- Proefpersoon wordt opgehaald door tester.
- Proefpersoon overhandigt het mapje aan tester. Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en op het mapje + dataformulier overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
- Nadat tester de simulatie voor proefpersoon heeft klaargezet op het aanraakscherm, noteert tester het sessienummer op het dataformulier
- Na afronding van de test met een proefpersoon zorgt tester dat het dataformulier, alle geprinte biljetten + de opdracht, en ook het ingevulde huidige stembiljet, in het mapje worden gestopt.

<u>Afwijkende scenario's</u>

- Een proefpersoon meldt zich, maar staat niet op de lijst:

  - in Utrecht: gastvrouw meldt dit bij testcoördinator; testcoördinator checkt vervolgens of proefpersoon bekend is, en bijvoorbeeld op een andere tijd was ingepland. Als een proefpersoon niet bekend blijkt bij firMM/wervingsbureau, wordt deze niet toegelaten tot de test.

  - in Arnhem/Presikhaaf: coördinator overlegt met manager van Presikhaaf Bedrijven of de persoon alsnog kan/moet worden geregistreerd voor de test.

- Een proefpersoon meldt via het wervingsbureau/via manager Presikhaaf aan testcoördinator dat hij/zij wat later komt: testcoördinator noteert dit en geeft dit door aan gastvrouwen. De proefpersoon wordt op later tijdstip ontvangen.

- Een proefpersoon is niet aanwezig op de geplande tijd:

  - in Utrecht: gastvrouw meldt dit aan testcoördinator; deze geeft dit door aan het wervingsbureau dat meteen checkt of proefpersoon alsnog, wat later, komt; blijkt proefpersoon uit te vallen dan plant het wervingsbureau een nieuwe proefpersoon uit dezelfde categorie in, voor een later tijdstip.

  - in Presikhaaf: coördinator belt met de afdeling (telefoonnummer staat op het overzicht) en probeert te regelen dat persoon of een vervanger alsnog komt. Als dat niet kan, meldt coördinator dit bij manager Presikhaaf die vervolgens probeert een nieuwe proefpersoon te regelen.

5 Instructies voor de medewerkers die de test gaan uitvoeren

Op 28 november 2014 vindt een instructiebijeenkomst plaats op de TU Delft waarin de medewerkers over alle relevante punten van de test worden geïnformeerd en geïnstrueerd, en waarin alle testers gericht oefenen in het informeren van proefpersonen, het geven van de opdracht en het uitvoeren van de test. Uiteraard zijn ook de uitlegger en de gastvrouwen aanwezig op de instructiebijeenkomst en oefenen zich daar in de uitvoering van hun taken als beschreven in het protocol. Er zullen rollenspellen worden gedaan om de medewerkers goed te laten oefenen met diverse scenario's die zich bij de test kunnen voordoen.
Het testprotocol (de Testinstructie) wordt vooraf toegestuurd, zodat ze zich inhoudelijk kunnen voorbereiden op de instructiedag. Voor de specifieke testprotocollen per gebruikersgroep zie bijlagen 2 t/m 5. Bij de Testinstructie was tevens een lijst met 'Vragen en antwoorden' gevoegd, zie bijlage 6.

Op de instructiedag zijn vier simulaties van de stemprinter gebruiksklaar opgesteld. De bouwer van de proefopstellingen is aanwezig voor technische ondersteuning.

6 Instructies voor de proefpersonen

Een schriftelijke instructie over het maken van een keuze op de simulatie hangt op posterformaat in de wachtruimte. Dezelfde instructie hangt op A3-formaat bij elke simulatie. De instructie bestaat uit technische tekeningen, ondersteund met zeer korte tekst.

Mondelinge instructie

Groep A krijgt mondeling een globale instructie van een uitlegger in de wachtruimte. De instructie is kort, men heeft bij de uitnodiging voor de test al achtergrondinformatie ontvangen. Vragen van proefpersonen worden beantwoord volgens de 'Vragen en antwoorden', zie bijlage 6.

Uitlegger zegt voor groep A:

'We testen een simulatie van een stemprinter. Op een computer wordt nagebootst hoe mensen een keuze zouden kunnen maken voor een partij en voor een kandidaat, en en hoe die keuze geprint kan worden. Ook wordt nagebootst hoe men bij een referendum 'voor', 'tegen' of 'blanco' kan kiezen. De computer heeft een aanraakscherm.
Er is een verzonnen gemeenteraadsverkiezing en een verzonnen referendum. Dit is omdat het vaker gebeurt dat er meerdere verkiezingen tegelijk zijn, bijvoorbeeld voor de Provinciale Staten en de Waterschappen volgend jaar.'

Vervolgens doorloopt uitlegger/tester mondeling de schriftelijke instructie, die aan de wand hangt.
Ten slotte zegt uitlegger:
'De test is anoniem: er komen geen persoonlijke gegevens van u in de testresultaten. Een tester haalt u zo meteen op en neemt u mee naar de testruimte. De test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, de keuze kunt maken. Lukt het u niet, dan zal de tester u daarom niet helpen. Als u na 10 minuten nog niet klaar bent dan zal de tester de test beëindigen.'

Groep B krijgt de uitleg van de tester, in de testruimte. Zie de protocollen (bijlagen 3 t/m 5) voor de precieze uitleg die deze proefpersonen krijgen.

7 Vastlegging en waarborging correctheid van de resultaten

Om te waarborgen dat de data achteraf herleid kunnen worden tot de geanonimiseerde proefpersonen wordt de volgende procedure gehanteerd:
- firMM produceert voorafgaand aan de test het juiste aantal mapjes voor elke opdrachtvariant;
- elke opdrachtvariant heeft een duidelijk zichtbare kleurcode op het mapje;
- het mapje bevat alle documenten die de tester nodig heeft om de test bij deze proefpersoon af te nemen: een huidig stembiljet (bij groep A), de opdracht en een dataformulier. Het mapje is afgesloten met een elastiek zodat er niets uit kan vallen, en proefpersoon het niet zomaar kan openen. De gastvrouw vraagt ook aan proefpersoon om het mapje dicht te laten en gesloten aan tester te geven;
- op de testdag beschikt firMM over overzichten van ingeplande proefpersonen, bij elke proefpersoon staan een uniek nummer en de kleurcode (uit de kleurcode blijkt tot welke gebruikersgroep de proefpersoon hoort, en welke opdracht deze moet doen);
- de gastvrouw beschikt over vooraf geprinte stickervellen waarop ieder nummer op drie stickers is geprint. De gastvrouw geeft één sticker met het juiste nummer aan een proefpersoon, die deze op de borst plakt. De gastvrouw plakt de andere stickers met hetzelfde nummer op de voorzijde van het mapje en op het dataformulier dat in dat mapje zit;
- de gastvrouw geeft de proefpersoon het mapje, voor de tester.
- proefpersoon overhandigt het mapje aan de tester, die de nummers van proefpersoon, mapje en dataformulier controleert;
- tester neemt vervolgens de test af met de opdracht uit het mapje. De tester werkt hierbij strikt volgens het testprotocol, en voert elke test op dezelfde manier uit, precies zoals dat voorafgaand aan de test is geïnstrueerd en geoefend;
- tester bergt alle stukken per proefpersoon op in het mapje, ook de geprinte stembiljetten en het ingevulde huidige stembiljet en het ingevulde dataformulier.

8 Opzet van de rapportage over de resultaten

De rapportage bevat de volgende onderdelen, in een Excel-bestand:

- Geanonimiseerd overzicht van de proefpersonen uit gebruikersgroep A (met vermelding van (leeftijd)scategorie, stedelijkheid, opleidingsniveau, geslacht);
- Geanonimiseerd overzicht van de proefpersonen uit gebruikersgroep B, uitgesplitst naar type beperking (met vermelding van leeftijd(scategorie), geslacht);
- overzicht van de gemaakte keuzes op de geprinte stembiljetten en op het huidige stembiljet;
- overzicht van de door de tester ingevulde data op de dataformulieren.

Tevens zal een verslag van de opzet en het verloop van de test bij de resultaten worden gevoegd. Alle mapjes van de proefpersonen worden bijgevoegd, deze bevatten alleen anonieme gegevens.

Tijdens het opstellen van de rapportage wordt regelmatig terugkoppeling gegeven aan het ministerie van BZK en worden alle aspecten van de rapportage afgestemd met opdrachtgever en waar nodig met de TU Delft.

Bijlage 1a De opdrachten en aan te bieden interactie aan proefpersonen

Aan te bieden interactie voor uitvoering opdracht

Groep A

De proefpersonen van groep A krijgen alleen het aanraakscherm aangeboden, dus zonder auditieve ondersteuning of fysieke knoppen.

Een uitzondering geldt als de tester vaststelt dat een proefpersoon uit groep A (zeer) slechtziend is of fysiek/motorisch beperkt en daarmee voldoet aan criteria die gelden voor groep B. In dat geval wordt de test afgenomen alsof het een proefpersoon uit groep B is (opdracht, extra interactie, tijdlimiet).

Groep B

Groep	Kenmerken	Interactie	Vervolgactie bij falen proefpersoon
B1-B	Blind	100% Auditieve Interactie + knoppen	geen
B2-S	Slechtziend	Aanraakscherm	Auditieve ondersteuning
B3-L	Laaggeletterd	Aanraakscherm	Auditieve ondersteuning
B4-V	Licht verstandelijk gehandicapt	Aanraakscherm	Auditieve ondersteuning

De opdrachtvarianten

Alle proefpersonen, behalve blinden: opdracht met huidig stembiljet

- Maak een keuze voor de gemeenteraad:
    - lijst 4 kandidaat 2

Groep A: drie opdrachtvarianten met simulatie

Variant 1 (voor 196 proefpersonen)

- Maak de volgende keuzes:
    - voor de gemeenteraad: lijst 1 kandidaat 3
    - voor de gemeenteraad: lijst 13 kandidaat 25
    - voor het referendum: kies ‘Voor’

Variant 2 (voor 196 proefpersonen)

- Maak de volgende keuzes:
    - voor de gemeenteraad: lijst 20 kandidaat 5
    - voor de gemeenteraad: lijst 2 kandidaat 43
    - voor het referendum: kies ‘Voor’

Variant 3 (voor 8 proefpersonen, van wie 2 uit elke leeftijdscategorie)

- Maak de volgende keuzes:
    - voor de gemeenteraad: blanco
    - voor de gemeenteraad: lijst 13 kandidaat 25
    - voor het referendum: kies 'Voor'

Groep B, uitgezonderd blinden: 2 opdrachtvarianten met simulatie

Variant 1 (voor 15 proefpersonen van elke deeldoelgroep B)

- Maak een keuze voor de gemeenteraad:
    - lijst 1 kandidaat 3
- Maak een keuze voor de gemeenteraad:
    - lijst 13 kandidaat 25

Variant 2 (voor 15 proefpersonen per deeldoelgroep B)

- Maak een keuze voor de gemeenteraad:
    - lijst 20 kandidaat 5
- Maak een keuze voor de gemeenteraad:
    - lijst 2 kandidaat 43

Let op! Voor slechtziende en verstandelijk beperkte proefpersonen geldt: als ze falen bij de eerste opdrachtuitvoering, krijgen ze een tweede mogelijkheid om de opdracht uit te voeren, maar dan mét auditieve ondersteuning. Er is sprake van falen:

➔ als een ppn er *niet* in slaagt om minstens 1 stembiljet te printen binnen de tijdlimiet, terwijl er geen sprake is van een technisch probleem.

Groep B, blinden: 2 opdrachtvarianten met simulatie

Variant 1 (voor 15 blinde proefpersonen)

- Maak de volgende keuzes:
    - voor de gemeenteraad: lijst 1 kandidaat 3
    - voor het referendum: kies 'Tegen'

Variant 2 (voor 15 blinde proefpersonen)

- Maak de volgende keuzes:
    - voor de gemeenteraad: lijst 13 kandidaat 25
    - voor het referendum: kies 'Tegen'

Bijlage 1b Kleurcodes voor opdrachten en gebruikersgroepen

Groep A:

Opdracht 1: Rood = A1

Opdracht 2: Blauw =A2

Opdracht 3: Groen =A3

Blinden:

Opdracht 1: Geel =B.Bl1

Opdracht 2: Oranje = B.Bl2

Slechtzienden:

Opdracht 1: Zwart = B.Sz1

Opdracht 2: Paars = B.Sz2

Laaggeletterden:

Opdracht 1: Zwart/rose = B.Ll1

Opdracht 2: Paars/rose = B.Ll2

Licht verstandelijk beperkten:

Opdracht 1: Zwart/blauw = B.Vb1

Opdracht 2: Paars/blauw = B.Vb2

Licht motorisch/fysiek beperkten:

Opdracht 1: Zwart/groen = B.Fb1

Opdracht 2: paars/groen = B.Fb2

Bijlage 2 Protocol voor testers groep A (Testinstructie)

Testinstructie

Voor medewerkers aan de test
met de simulatie van een stemprinter
op 3 en 4 december 2014

Opgesteld door: firMM information / service design B.V.
Datum: 1 december 2014

Inhoud

Bijlagen

1 Testdata en locatie

De testdagen

De tests vinden plaats op:

woensdag 3 en donderdag 4 december 2014

van 9.00 tot 21.00 uur

Aanwezig zijn om 8.30 uur

Plaats:

Meeting Plaza (nabij Utrecht CS, in Hoog Catharijne)

Godebaldkwartier 20, 3511 DX Utrecht

2 Doel en opzet van de test

Doel van de test

De test is bedoeld om na te gaan of proefpersonen op de simulatie van een stemprinter zelfstandig een keuze kunnen maken voor een verkiezing en de keuze kunnen printen.

Testopzet

Op 3 en 4 december komen er ruim 400 proefpersonen die een doorsnee uit de kiesgerechtigde bevolking vertegenwoordigen. Daarnaast komt er een aantal proefpersonen met een beperking: circa 30 blinde, 30 slechtziende en enkele laaggeletterde proefpersonen. De proefpersonen met een beperking worden door twee specifiek geïnstrueerde testers getest.

Er zijn vier proefopstellingen waarmee de werking van een stemprinter wordt gesimuleerd. Bij elke proefopstelling werken twee testers, elk aan een tafel; beiden voeren zelfstandig tests uit.
Eén van de proefopstellingen is gereserveerd voor het afnemen van de test bij blinden en slechtzienden.

De proefopstellingen worden opgesteld, en aan- en uitgezet door de bouwer ervan. De bouwer is tijdens de test op de locatie aanwezig voor technische ondersteuning.

Tijdens de test wordt een meervoudige verkiezing gesimuleerd: een verzonnen gemeenteraadsverkiezing met fictieve lijsten en kandidaten en een fictief referendum. De proefpersoon krijgt een opdracht om bepaalde keuzes te maken en te controleren of de keuzes op de geprinte stembiljetten correct zijn. Er zijn diverse opdrachtvarianten die verdeeld worden over de proefpersonen.

De proefpersoon krijgt GEEN HULP bij het uitvoeren van de opdracht op de simulatie. De tester KIJKT NIET MEE als de proefpersoon de opdracht uitvoert.

Globale werkwijze

Voor de exacte werkwijze zie bijlagen a t/m e.

- Per uur worden gemiddeld 26 proefpersonen verwacht.
- Gastvrouw vangt de proefpersonen op.
- Gastvrouw vraagt naam proefpersoon, vinkt deze af op de lijst en pakt een mapje[4] met de juiste kleurcode voor deze proefpersoon (kleurcode staat vermeld bij iedere naam op de lijst).
- Gastvrouw ziet op de lijst welk nummer bij de proefpersoon hoort en pakt de stickers waarop het betreffende nummer is geprint (van elk nummer zijn er drie stickers).
- Gastvrouw geeft één sticker aan proefpersoon (die de sticker op de borst plakt), plakt één sticker op de voorzijde van het mapje en één sticker op het dataformulier dat in het mapje zit.
- Gastvrouw geeft het mapje mee aan proefpersoon, voor de tester.
- Gastvrouw wijst proefpersoon de wachtruimte.
- In de wachtruimte krijgt proefpersoon mondeling uitleg van de 'uitlegger', dit kan in een groepje gebeuren, bij de instructieposter aan de wand.
- Proefpersoon wordt opgehaald door tester.
- Proefpersoon overhandigt het mapje aan tester. Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en op het mapje + dataformulier overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
- Tester geeft vervolgens de opdracht uit het mapje aan de proefpersoon.
- Tester neemt proefpersoon mee naar de simulatie, noteert het sessienummer op het dataformulier en laat proefpersoon starten met de sessie.
- Tester beëindigt de sessie altijd door middel van de oranje knop op het toetsenbord.
- Tester neemt de geprinte stembiljetten en de opdracht van proefpersoon in.
- Tester vraagt proefpersoon om een huidig stembiljet in te vullen.
- Na afronding van de test met een proefpersoon stopt tester het dataformulier, alle geprinte biljetten + de opdracht, plus het ingevulde huidige stembiljet, in het mapje. Het mapje wordt opgeborgen in een doos/krat, aanwezig op de werkplek van elke tester.

[4] De mapjes zijn vooraf gereed gemaakt. Elk mapje bevat duidelijk zichtbaar een kleurcode, een huidig stembiljet, een dataformulier, een opdracht die correspondeert met de kleurcode.

Bijlage a Algemeen protocol voor testmedewerkers

Testtijden: 9.00 – 21.00 uur
Testmedewerkers zijn een half uur voor aanvang aanwezig op de testlocatie

Bij vragen of problemen

Bel:
testcoördinator: xxx, telefoon: xxx
vervangende testcoördinator: xxx, telefoon: xxx

Sta pers (en andere personen/instanties met vragen) **nooit** zelf te woord.
Verwijs ze naar de (vervangende) testcoördinator. Deze kan doorverwijzen naar de afdeling voorlichting van het ministerie van BZK,
woordvoerder: xxx, telefoon xxx.

Het is belangrijk dat iedereen de test op dezelfde manier uitvoert!
Werk systematisch, nauwkeurig en geconcentreerd!

Organisatie

1. Voorafgaand aan de test (thuis)	
Testinstructie	Bestudeer de Testinstructie voorafgaand aan de test. Zorg ook dat je de Q&A van A tot Z kent!
2. Voorafgaand aan de test tussen 8.30 en 9.00 uur	
Aankomst op de testlocatie	8.30 aankomst op de testlocatie. Meld je bij de testcoördinator. Controleer het testmateriaal op je werktafel en in de testruimte: - Testinstructie (incl. Q&A) - ordner(s), kratten en dozen - kaart met opdracht voor huidig stembiljet - uitleg simulatie op poster aan de wand - stopwatch (op 00 gezet), pennen en nietmachine - stembiljetten en rode potloden - leesbrillen Login zorgt dat de simulaties aan worden gezet. Login zorgt dat de papierbakken van de printers altijd voldoende gevuld zijn.

A.3. Op de eerste testdag, na de eerste 2 uur testen	
Evaluatie	Bespreken eerste ervaringen, knelpunten etc., en mogelijkheid tot bijsturen van het protocol op details. De evaluatie zal in twee ploegen plaatsvinden omdat er continue proefpersonen binnenkomen.

A.4. Gedurende de testdag	
Protocol	Werk strikt volgens het protocol.
Pauzes	Stem je pauzes af met de testcoördinator en met je collega-tester: 15 minuten ochtendpauze, 30 minuten lunchpauze, 15 minuten middagpauze en 30 minuten avondpauze. Verlaat tijdens je pauze de testruimte. Voor koffie, thee, lunch en avondeten wordt gezorgd.
Etenswaren	Niet eten of drinken in de testruimte/in aanwezigheid van proefpersonen, uitgezonderd water, koffie, thee.
Bij twijfel, vragen of onregelmatigheden	Neem contact op met de testcoördinator voor overleg. Geef nooit eigen interpretaties of invulling aan de test.
A.5. Na afloop van de testdag om 21.00 uur	
Afmelden	Draag je ordner(s) met mapjes van proefpersonen en alle andere testmaterialen over aan de testcoördinator.

Bijlage b Protocol voor de gastvrouwen

Ontvangen, registreren en begeleiden van proefpersonen	
Gastvrouw ziet proefpersoon	Gastvrouw zegt: *'Komt u voor de test met de stemprinter-simulatie?'* Zo ja: *'Wat is uw naam?'*
Gastvrouw zoekt naam op in de lijst, proefpersoon is NIET blind of slechtziend	Gastvrouw vinkt de naam af op de lijst en pakt een mapje met de kleurcode voor deze proefpersoon (kleurcode staat op de lijst). Gastvrouw ziet op de lijst welk nummer bij de proefpersoon hoort en pakt de stickers waarop het betreffende nummer is geprint (van elk nummer zijn er drie stickers). Gastvrouw geeft één sticker aan proefpersoon (die de sticker op de borst plakt), plakt één sticker op de voorzijde van het mapje en één sticker op het dataformulier dat in het mapje zit. Gastvrouw geeft het mapje mee aan proefpersoon, voor de tester. Gastvrouw wijst proefpersoon de wachtruimte. *Als proefpersoon blind of slechtziend is:* Gastvrouw houdt het mapje zelf vast, en vraagt proefpersoon hoe ze deze kan begeleiden, begeleidt proefpersoon naar de wachtruimte en blijft bij proefpersoon tot ze deze, mét het mapje, persoonlijk overdraagt aan de tester. Na afloop van de test draagt tester de proefpersoon weer over aan de gastvrouw. Gastvrouw begeleidt proefpersoon naar de uitgang.
Mogelijke situaties	
Blinde of slechtziende proefpersoon heeft een begeleider bij zich. Begeleider wil niet in de algemene wachtruimte blijven, maar mee naar de testruimte Begeleider en/of proefpersoon blijven vragen stellen of discussie uitlokken Begeleider of proefpersoon blijkt een journalist te zijn	Gastvrouw vraagt begeleider te wachten in de algemene wachtruimte tot proefpersoon klaar is. Daar is koffie/thee beschikbaar voor de begeleider. Gastvrouw registreert de proefpersoon met de stickers. Gastvrouw begeleidt proefpersoon naar de tester en draagt deze, mét het mapje, persoonlijk over aan de tester. Gastvrouw biedt begeleider koffie/thee aan. Na afloop van de test begeleidt gastvrouw de proefpersoon naar de begeleider en neemt afscheid. Gastvrouw zegt: *'De test is bedoeld om na te gaan of gebruikers uit verschillende doelgroepen zelf, zonder hulp, een keuze kunnen maken op de stemprinter-simulatie. De test wordt uitsluitend uitgevoerd met proefpersonen die vooraf zijn aangemeld voor de test. Begeleiding is niet toegestaan in de testruimte. Ik zal [naam proefpersoon] zelf begeleiden naar de testruimte en weer naar u terugbrengen.'* Als begeleider weigert in de algemene wachtruimte te blijven: bel testcoördinator. Geef Q&A-antwoorden, en biedt het Reactieformulier aan. Bel testcoördinator. Beantwoord vragen uitsluitend volgens de Q&A-lijst. Bel testcoördinator. Verwijs naar voorlichting van ministerie van BZK. Sta onder geen beding toe dat onbevoegden testruimtes binnengaan, of dat er gefilmd of gefotografeerd wordt. Ook proefpersonen mogen niet filmen of fotograferen bij de test!

Bijlage c Protocol voor de uitlegger

De uitlegger zorgt dat alle proefpersonen die in de wachtruimte komen (niet blinde/slechtziende proefpersonen) de volgende instructie krijgen. Vragen van proefpersonen worden beantwoord volgens de lijst met 'Vragen en antwoorden' (Q&A).

In de wachtruimte hangt een instructie op posterformaat over het maken van een keuze op de simulatie. (Dezelfde instructie hangt in elke testruimte bij de simulatie.) De instructie bestaat uit tekeningen, ondersteund met zeer korte tekst.

Uitlegger geeft mondeling de volgende informatie:
'We testen een simulatie van een stemprinter voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op een computer kunt u een keuze maken voor een partij en voor een kandidaat, en die keuze kunt u printen. Ook kunt u een keuze 'Voor', 'Tegen' of 'Blanco' maken voor een referendum. De computer heeft een aanraakscherm. De keuzes die u maakt, moet u printen.
Er is een verzonnen gemeenteraadsverkiezing en een verzonnen referendum. Dit is omdat het vaker gebeurt dat er meerdere verkiezingen tegelijk zijn.'
Als de simulatie voor echte verkiezingen zou worden gebruikt dan zouden de prints uw stembiljetten zijn. Deze zou u dan in een stembus moeten stoppen.
Tijdens de test geeft u ze af aan de tester.
De testresultaten worden anoniem verwerkt.

Vervolgens doorloopt uitlegger kort mondeling de instructie, die aan de wand hangt.

Ten slotte zegt uitlegger:
'Een tester haalt u zo meteen op en neemt u mee naar de testruimte. De tester geeft u een opdracht. De test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, de keuze kunt maken. Als u na 10 minuten niet klaar bent, zal de tester de test beëindigen.'

Bijlage d Protocol voor testers (groep A)

Afname test GROEP A	
	Tester zorgt dat simulatie op 'instellingenscherm' staat. Draag je stopwatch om je hals.
Tester haalt proefpersoon op uit wachtruimte	Proefpersoon geeft mapje aan tester. Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en het nummer op het mapje overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
Tester geeft opdracht voor simulatie	Tester zegt: *'U krijgt nu eerst van mij een opdracht om uit te voeren met het aanraakscherm en de printer.'* Tester haalt de opdracht uit het mapje, toont deze aan proefpersoon, leest de opdracht voor: *'Maak twee keer een keuze voor de gemeenteraad: een keer kiest u lijst [x], kandidaat [y], en een keer kiest u lijst [p], kandidaat [q]. Voor het referendum kiest u 'Voor'.* Proefpersoon krijgt de schriftelijke opdracht mee.
Tester gaat met de proefpersoon naar de simulatie	Tester neemt het dataformulier en loopt daarmee, samen met de proefpersoon, naar de simulatie. Tester noteert het sessienummer (staat op het instellingenscherm) op het dataformulier. Tester kiest op het instellingenscherm de juiste categorie. Tester zegt tegen proefpersoon: *'Als u op 'Start' drukt, kunt u beginnen.'*
Tester verlaat de simulatie	Tester start de stopwatch. Tester gaat naar de tafel. Tester houdt bij of de tijdlimiet wordt overschreden (10 min.). Bij overschrijding tijdslimiet, zie hierna bij Afwijkende scenario's: 5.
Tester stopt de simulatie	Zodra proefpersoon zich omdraait van de simulatie en wegloopt, stopt tester de sessie met het toetsenbord. Tester nodigt proefpersoon uit om aan tafel te komen zitten.
Proefpersoon komt met een of meer stembiljetten uit de simulatie	Tester bergt de geprinte stembiljetten en de schriftelijke opdracht op in het mapje.
Opdracht huidig stembiljet	Tester zegt: *'Ik vraag u om ook nog een keuze te maken op het huidige stembiljet. Dit is een stembiljet met verzonnen lijsten en verzonnen kandidaten.* [tester geeft stembiljet] *U krijgt van mij een opdracht. Maak een keuze voor lijst 8, kandidaat 4.'* [tester geeft kaart met deze opdracht]' Tester kijkt NIET mee terwijl proefpersoon het stembiljet invult. Tester neemt een zodanige positie in dat proefpersoon de nodige privacy heeft tot hij/zij klaar is met het stembiljet. Proefpersoon vult papieren stembiljet in, en geeft het biljet (al dan niet opgevouwen) terug aan tester. Tester bergt het ingevulde stembiljet op in het mapje. Tester zegt: *'Dankuwel. Nu heb ik nog een paar vragen voor u.'*
Tester pakt het dataformulier	Tester stelt de vragen. Tester kruist de antwoorden op het dataformulier aan/vult ze in.
Afsluiten test	Tester bedankt de proefpersoon en neemt afscheid. Tester controleert of alle relevante data op het formulier zijn ingevuld, en completeert waar nodig de data.

Afwijkende scenario's tijdens opdrachtuitvoering	
1. Proefpersoon komt met minstens één geprint stembiljet uit de simulatie, maar had er méér moeten hebben volgens de opdracht	Tester handelt als in standaard situatie. Bij invullen van dataformulier vinkt tester aan dat de betreffende afwijkende situatie zich heeft voorgedaan.
2. Proefpersoon zegt dat de simulatie is vastgelopen/niet werkt, of dat er geen stembiljet uit de printer komt	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester start zelf een nieuwe sessie om na te gaan of de simulatie inderdaad is vastgelopen/niet werkt. Tester zorgt dat proefpersoon niet meekijkt (anders krijgt de proefpersoon een demonstratie die andere proefpersonen niet krijgen). *Zo ja, er is een technisch probleem*: tester roept technische ondersteuning en testcoördinator. Tester vult het dataformulier in voor zover van toepassing in deze situatie. Tester stopt dataformulier in het mapje. Als proefpersoon al een of meer stembiljetten had geprint, stopt tester ze in het mapje. Proefpersoon wordt, met het volledige mapje, overgedragen aan andere tester om daar opnieuw te starten met dezelfde, gehele, opdracht voor de simulatie. De nieuwe tester vermeldt het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier. *Zo nee, er is geen technisch probleem*: proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht *één keer helemaal opnieuw* uit te voeren. Tester registreert de situatie bij het oude sessienummer op het dataformulier. Tester start een nieuwe sessie en noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera.
3. Proefpersoon vraagt vanuit de simulatie om hulp	Tester zegt: *'Ik mag u niet helpen want de test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, een keuze kunt maken en een stembiljet kunt printen. Als u wilt, mag u het zelf nog verder proberen. Maar als u niet verder kunt met de opdracht, mag u stoppen en naar mij toe komen.'* Tester BLIJFT OP AFSTAND. Zodra proefpersoon wegloopt van de simulatie, stopt tester de sessie met het toetsenbord. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje, evenals eventueel geprinte stembiljetten. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
4. Proefpersoon zegt dat het geprinte stembiljet niet klopt *Lees verder op volgende pagina*	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester neemt het betwiste biljet in, en schrijft erop wat de proefpersoon heeft gezegd. Tester stopt dit biljet samen met eventuele andere al geprinte stembiljetten in het mapje. Proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht *één keer helemaal opnieuw* uit te voeren. Tester zet de simulatie terug bij 'Start'. Tester noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera.

5. De tijdlimiet van 10 minuten is bijna om en proefpersoon is nog niet klaar met de opdracht op de simulatie	Als er circa 8 minuten zijn verstreken, zegt tester: *'U heeft nog ruim 2 minuten voor de opdracht.'* Als de 10 minuten om zijn zegt tester: *'U mag stoppen met de opdracht want de tijd is om.'* Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje, evenals eventueel geprinte stembiljetten. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
6. Proefpersoon is binnen de tijdlimiet zonder stembiljet uit de simulatie gekomen, en er is geen technisch probleem	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
7. Proefpersoon blijkt slechtziend of laaggeletterd (omdat hij/zij zelf zegt niet te kunnen lezen)	Roep testcoördinator, of specifieke tester voor slechtzienden/laaggeletterden. Test wordt afgenomen volgens protocol voor slechtzienden dan wel laaggeletterden.
Afronden van de test met een proefpersoon	
De test is afgerond	Bedank proefpersoon kort en vriendelijk.
Mogelijk: proefpersoon gaat niet weg	Ga niet in op inhoudelijke aspecten van de test of de simulatie. Geef vriendelijk maar duidelijk aan dat de test klaar is, loop een stukje mee richting de uitgang. Blijft een proefpersoon aanhouden, haal dan de testcoördinator erbij.
Als proefpersoon vragen stelt	Tester beantwoordt de vragen conform de antwoorden in de Q&A-lijst.

Samenvatting mogelijke situaties in simulatie	Vervolghandeling
Proefpersoon heeft minstens 1 stembiljet geprint en is van de simulatie weggelopen	Tester stopt de sessie Stel proefpersoon op gemak **Proefpersoon mag het NIET overdoen**
Proefpersoon kon de opdracht niet uitvoeren, en is binnen de tijdlimiet zelf gestopt met de opdracht	
Proefpersoon overschrijdt de tijdlimiet van 10 minuten voor het uitvoeren van de opdracht op de simulatie	
Proefpersoon zegt zich te hebben vergist/ of een fout te hebben gemaakt bij het printen van een stembiljet	Tester stopt sessie **Tester start nieuwe sessie en laat proefpersoon de HELE opdracht overnieuw doen** **(bij vergissing of foute print: één herkansing)**
Proefpersoon geeft aan dat de simulatie niet goed werkt / dat er een technisch probleem is /dat er geen papier uit de printer komt	
Proefpersoon vraagt vanuit de simulatie om hulp bij het uitvoeren van de opdracht	Tester zegt dat de test bedoeld is om na te gaan [etc.] (zie protocol) / dat proefpersoon zelf mag weten hoe / in welke volgorde hij de opdracht uitvoert. **Tester biedt GEEN hulp**

Bijlage 3 Protocol voor testers van groep B, blinden

Afname test bij Blinden	
	Tester zorgt dat de simulatie op 'instellingenscherm' staat, en dat de koptelefoon en knoppen bij de simulatie klaarstaan. Tester draagt stopwatch om de hals.
Gastvrouw begeleidt proefpersoon naar tester	Gastvrouw introduceert proefpersoon bij tester en geeft mapje aan tester. Tester geeft proefpersoon een hand en stelt zich voor: *'Ik ben [naam], ik ga met u de test afnemen.'* Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en het nummer op het mapje en op het dataformulier overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
Tester begeleidt proefpersoon naar de simulatie	Tester vraagt: *'Hoe mag ik u begeleiden naar de simulatie?'* Proefpersoon zegt hoe hij/zij begeleid wil worden. Tester neemt de opdracht en het dataformulier en begeleidt de blinde proefpersoon naar de simulatie. Tester noteert het sessienummer (staat op het instellingenscherm) op het dataformulier.
Tester geeft mondeling algemene informatie over de test	Tester zegt: *'We testen een simulatie van een stemprinter voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op een computer kunt u een keuze maken voor een partij en voor een kandidaat, en die keuze kunt u printen. Ook kunt u een keuze 'Voor', 'Tegen' of 'Blanco' maken voor een referendum. De keuzes die u maakt, moet u printen.* *Er is een verzonnen gemeenteraadsverkiezing en een verzonnen referendum. Dit is omdat het vaker gebeurt dat er meerdere verkiezingen tegelijk zijn.'* *Als de simulatie voor echte verkiezingen zou worden gebruikt dan zouden de prints uw stembiljetten zijn. Deze zou u dan in een stembus moeten stoppen. Tijdens de test geeft u ze af aan de tester.* *De testresultaten worden anoniem verwerkt.* *Ik geef u zo een opdracht. De test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, de keuze kunt maken. Als u na 15 minuten niet klaar bent, zal ik de test beëindigen.'*
Tester geeft instructie over de simulatie	Tester legt de werking van de het apparaat uit: *'We staan nu voor een apparaat waarmee u een stembiljet kunt printen met de door u gemaakte keuzes. U krijgt via een koptelefoon instructies over de bediening. De koptelefoon staat iets links voor u.* [proefpersoon voelt deze op de tast] *U kunt het volume aanpassen met de knop aan de zijkant.'* [tester laat dit voelen] *'Voor u staat een kastje met knoppen.* [proefpersoon voelt deze op de tast] *Via de koptelefoon krijgt u uitleg over de werking van de knoppen. Rechts van u staat de printer. De geprinte stembiljetten komen er aan de bovenkant uit.'* [Als proefpersoon iets niet kan vinden zegt tester: *'Mag ik uw hand leiden naar …'*]
Tester geeft opdracht voor simulatie	Tester zegt: *'Uw opdracht is om twee keuzes te maken voor een verzonnen verkiezing en een verzonnen referendum.'* Tester leest de opdracht voor. *'Maak een keuze voor de gemeenteraad: u kiest lijst [x], kandidaat [y]. Voor het referendum kiest u 'Tegen'.* Tester zegt: *'Tijdens de test kan ik de opdracht nog eens herhalen*

	als u dat wilt.' Tester zegt: *'Bent u klaar om te beginnen? Dan kunt u de koptelefoon opzetten. De band start vanzelf.* Tester kiest op instellingenscherm: Auditieve interactie groep B
Tester verlaat de simulatie	Tester start de stopwatch. Tester gaat naar de tafel. Tester houdt bij of de tijdlimiet wordt overschreden (15 minuten). Bij overschrijding tijdslimiet, zie hierna bij Afwijkende scenario's: situatie 5.
Tester stopt de simulatie	Tester stopt de sessie met het toetsenbord zodra proefpersoon zich omdraait van de simulatie/aangeeft klaar te zijn.
Tester begeleidt proefpersoon naar de tafel	Tester haalt proefpersoon op en zegt: *'Dankuwel. Ik begeleid u terug naar de tafel, waar ik een paar vragen aan u ga stellen.'* Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester bergt de geprinte stembiljetten en de schriftelijke opdracht op in het mapje.
Tester pakt het dataformulier	Tester stelt de vragen. Tester kruist de antwoorden op het dataformulier aan/vult ze in.
Afsluiten test	Tester bedankt de proefpersoon en begeleid deze naar de gastvrouw voor uitgeleide. Tester controleert of alle relevante data op het formulier zijn ingevuld, en completeert waar nodig de data.
Afwijkende scenario's tijdens opdrachtuitvoering	
1. Proefpersoon komt met minstens één geprint stembiljet uit de simulatie, maar had er méér moeten hebben volgens de opdracht	Tester handelt als bij standaard situatie. Bij invullen van dataformulier vinkt tester aan dat de betreffende afwijkende situatie zich heeft voorgedaan.
2. Proefpersoon zegt dat de simulatie is vastgelopen/niet werkt, of dat er geen stembiljet uit de printer komt	Tester stopt de sessie met het toetsenbord en loopt naar de simulatie. Tester start zelf een nieuwe sessie om na te gaan of de simulatie inderdaad is vastgelopen/niet werkt. Tester zegt: *'Ik controleer het even, momentje.'* *Zo ja, er is een technisch probleem*: tester roept technische ondersteuning en testcoördinator. Tester vult het dataformulier in voor zover van toepassing in deze situatie. Tester stopt dataformulier weer in het mapje. Als proefpersoon al een of meer stembiljetten had geprint, stopt tester deze in het mapje. Tester begeleidt proefpersoon, met het volledige mapje, naar een andere simulatie om daar opnieuw te starten met dezelfde opdracht. Tester vermeldt het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier. *Zo nee*: proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht uit te voeren. Tester registreert de situatie op het dataformulier. Tester noteert het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera.
3. Proefpersoon vraagt wat de opdracht ook al weer was	Tester herhaalt de opdracht voor de proefpersoon.

4. Proefpersoon vraagt vanuit de simulatie om hulp	Tester zegt: *'Ik mag u niet helpen want de test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, een keuze kunt maken en een stembiljet kunt printen. Als u wilt, mag u het zelf nog verder proberen. Maar als u niet verder kunt met de opdracht, mag u stoppen.'* Tester BLIJFT OP AFSTAND. Zodra proefpersoon wegloopt van de simulatie, stopt tester de sessie met het toetsenbord. Tester haalt proefpersoon op. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje, evenals eventueel geprinte stembiljetten. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
5. De tijdlimiet van 15 minuten is bijna om en proefpersoon is nog niet klaar met de opdracht op de simulatie	Als er circa 13 minuten verstreken zijn, zegt tester: *'U heeft nog ruim 2 minuten voor de opdracht.'* Als de 15 minuten om zijn zegt tester: *'U mag stoppen met de opdracht want de tijd is om.'* Tester haalt proefpersoon op. Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester werkt de procedure met de proefpersoon aan tafel af.
6. Proefpersoon is binnen de tijdlimiet zonder stembiljet uit de simulatie gekomen, en er is geen technisch probleem	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester haalt proefpersoon op. Tester werkt de procedure met de proefpersoon aan tafel af.
7. Proefpersoon zegt zich te hebben vergist/ of een fout te hebben gemaakt bij het printen van een stembiljet	Tester stopt de sessie. Tester start nieuwe sessie en laat proefpersoon de HELE opdracht één keer overnieuw doen. Tester vermeldt het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier.
8. Proefpersoon kan iets niet vinden	Als bijvoorbeeld het knoppenkastje is gevallen, mag tester de proefpersoon helpen de knoppen weer goed neer te leggen. Als proefpersoon de geprinte stembiljetten niet kan vinden, mag tester de hand van proefpersoon leiden naar de stembiljetten (ze liggen op de kop in de printer, dus het stemgeheim komt niet in het geding); proefpersoon moet wel zelf de stembiljetten pakken.
Afronden van de test met een proefpersoon	
De test is afgerond	Bedank proefpersoon kort en vriendelijk. Begeleid proefpersoon de testruimte uit en draag over aan gastvrouw.
Mogelijk: proefpersoon gaat niet weg	Ga niet in op inhoudelijke aspecten van de test of de simulatie. Geef vriendelijk maar duidelijk aan dat de test klaar is, loop een stukje mee richting de uitgang en draag over aan gastvrouw. Blijft een proefpersoon aanhouden, haal dan de testcoördinator erbij.
Mogelijk: proefpers. stelt vragen	Tester beantwoordt de vragen conform de antwoorden in de Q&A-lijst

Wat is specifiek aan het testprotocol voor blinden?	
Tester geeft de uitleg	100% auditieve interface
Opdracht: 1x gemeenteraad en 1x referendum	Tester mag de opdracht herhalen als proefpersoon daar om vraagt
Tester mag hulp bieden als proefpersoon iets zoekt (bijv. knoppen, geprinte stembiljetten), mits behoud v. stemgeheim	Tijdlimiet 15 minuten

Bijlage 4 Protocol voor testers van groep B, slechtzienden

Afname test GROEP B Slechtzienden	
	Tester zorgt dat de simulatie op 'instellingenscherm' staat, en dat de koptelefoon en knoppen bij de simulatie zijn opgeborgen. Tester draagt stopwatch om de hals.
Gastvrouw begeleidt proefpersoon naar tester	Gastvrouw introduceert proefpersoon bij tester en geeft mapje aan tester. Tester geeft proefpersoon een hand en stelt zich voor: *'Ik ben [naam], ik ga met u de test afnemen.'* Tester en proefpersoon gaan aan tafel van tester zitten. Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en het nummer op het mapje en op het dataformulier overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
Tester geeft mondeling algemene informatie over de test	Tester zegt: '*'We testen een simulatie van een stemprinter voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op een computer kunt u een keuze maken voor een partij en voor een kandidaat, en die keuze kunt u printen. De computer heeft een aanraakscherm. De keuzes die u maakt, moet u printen. Er is een verzonnen gemeenteraadsverkiezing.' Als de simulatie voor echte verkiezingen zou worden gebruikt dan zouden de prints uw stembiljetten zijn. Deze zou u dan in een stembus moeten stoppen. Tijdens de test geeft u ze af aan de tester. De testresultaten worden anoniem verwerkt.*
Tester geeft instructie over de simulatie	Tester loopt met proefpersoon naar de instructieposter aan de wand. Tester doorloopt kort de instructie aan de wand. Ten slotte zegt de tester: *'Ik geef u zo een opdracht. De test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, de keuze kunt maken. Als u na 15 minuten niet klaar bent, zal ik de test beëindigen.'*
Tester geeft opdracht voor simulatie	Tester zegt: *'U krijgt nu eerst van mij een opdracht om uit te voeren met het aanraakscherm en de printer.'* Tester haalt de opdracht uit het mapje, toont deze aan proefpersoon, leest de opdracht voor: *'Maak twee keer een keuze voor de gemeenteraad: een keer kiest u lijst [x], kandidaat [y], en een keer kiest u lijst [p], kandidaat [q].* Proefpersoon krijgt de schriftelijke opdracht mee. Als proefpersoon de opdracht niet kan lezen, zegt tester: *'U mag gerust een hulpmiddel gebruiken.'* [er is een loep aanwezig in de testruimte]
Tester begeleidt proefpersoon naar de simulatie	Tester vraagt: *'Mag ik u begeleiden naar de simulatie?'* Proefpersoon zegt of, en zo ja hoe hij/zij begeleid wil worden. Tester neemt het dataformulier en begeleidt de slechtziende proefpersoon naar de simulatie. Tester noteert het sessienummer (staat op het instellingenscherm) op het dataformulier. Als proefpersoon kan beginnen, kiest tester op het instellingenscherm: Aanraakscherm groep B Tester zegt tegen proefpersoon: *'Als u op "Start" drukt, kunt u beginnen.'*
Tester verlaat de	Tester start de stopwatch. Tester gaat naar de tafel.

simulatie Tester stopt de simulatie Tester begeleidt proefpersoon naar de tafel	Tester houdt bij of de tijdlimiet wordt overschreden (15 minuten). Bij overschrijding tijdslimiet, zie hierna bij Afwijkende scenario's: situatie 5. Tester stopt de sessie met het toetsenbord zodra proefpersoon zich omdraait van de simulatie/aangeeft klaar te zijn. Als het nodig is, haalt tester proefpersoon op uit de simulatie. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester bergt de geprinte stembiljetten en de schriftelijke opdracht op in het mapje.
Opdracht huidig stembiljet	Tester zegt: '*Ik vraag u om ook nog een keuze te maken op het huidige stembiljet. Dit is een stembiljet met verzonnen lijsten en verzonnen kandidaten.* [tester geeft stembiljet] *U krijgt van mij een opdracht. Maak een keuze voor lijst 8, kandidaat 4.'* [tester geeft kaart met deze opdracht]' Tester kijkt NIET mee terwijl proefpersoon het stembiljet invult. Tester neemt een zodanige positie in dat proefpersoon de nodige privacy heeft tot hij/zij klaar is met het stembiljet. Proefpersoon vult papieren stembiljet in, en geeft het biljet (al dan niet opgevouwen) terug aan tester. Tester bergt het ingevulde stembiljet op in het mapje. Tester zegt: '*Dankuwel. Nu heb ik nog een paar vragen voor u.'*
Tester pakt het dataformulier	Tester stelt de vragen. Tester kruist de antwoorden op het dataformulier aan/vult ze in.
Afsluiten test	Tester bedankt de proefpersoon en begeleidt deze naar de gastvrouw voor uitgeleide. Tester controleert of alle relevante data op het formulier zijn ingevuld, en completeert waar nodig de data.
Afwijkende scenario's tijdens opdrachtuitvoering	
1. Proefpersoon komt met minstens één geprint stembiljet uit de simulatie, maar had er méér moeten hebben volgens de opdracht 2. Proefpersoon zegt dat de simulatie is vastgelopen/niet werkt, of dat er geen stembiljet uit de printer komt 3. Proefpersoon vraagt vanuit de	Tester handelt als bij standaard situatie. Bij invullen van dataformulier vinkt tester aan dat de betreffende afwijkende situatie zich heeft voorgedaan. Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester start zelf een nieuwe sessie om na te gaan of de simulatie inderdaad is vastgelopen/niet werkt. *Zo ja, er is een technisch probleem*: tester roept technische ondersteuning en testcoördinator. Tester vult het dataformulier in voor zover van toepassing in deze situatie. Tester stopt dataformulier weer in het mapje. Als proefpersoon al een of meer stembiljetten had geprint, stopt tester deze in het mapje. Tester begeleidt proefpersoon, met het volledige mapje, naar een andere simulatie om daar opnieuw te starten met dezelfde opdracht. Tester vermeldt het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier. *Zo nee*: proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht uit te voeren. Tester registreert de situatie op het dataformulier. Tester noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera. Tester zegt: 'Ik mag u niet helpen want de test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, een keuze kunt maken en een

simulatie om hulp	stembiljet kunt printen. Als u wilt, mag u het zelf nog verder proberen. Maar als u niet verder kunt met de opdracht, mag u stoppen.' Tester BLIJFT OP AFSTAND. Zodra proefpersoon wegloopt van de simulatie, stopt tester de sessie met het toetsenbord. Als het nodig is haalt tester proefpersoon op uit de simulatie. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje, evenals eventueel geprinte stembiljetten. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
4.Proefpersoon zegt dat het geprinte stembiljet niet klopt	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester neemt het betwiste biljet in en schrijft erop wat de proefpersoon heeft gezegd. Tester stopt dit biljet samen met eventuele andere al geprinte stembiljetten in het mapje. Proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht *één keer helemaal opnieuw* uit te voeren. Tester zet de simulatie terug bij 'Start'. Tester noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera.
5. Proefpersoon is na 15 minuten nog niet klaar met de opdracht op de simulatie	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester: *'U mag stoppen met deze opdracht want de tijd is nu om. Het is nu niet gelukt om een stembiljet te printen. U kunt de opdracht nu nog eens doen, maar dan met een koptelefoon op. U hoort dan terug wat u op het beeldscherm gekozen heeft.'* Tester pakt koptelefoon en geeft deze aan proefpersoon. Tester zegt: '*U kunt het volume aanpassen met de knop aan de zijkant.'* Tester noteert nieuw sessienummer op het dataformulier. Tester kiest op instellingenscherm: Aanraakscherm groep B
6. Proefpersoon is binnen de tijdlimiet zonder stembiljet uit de simulatie gekomen, en er is geen technisch probleem	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester zegt: *'Het is nu niet gelukt om een stembiljet te printen. U kunt de opdracht nu nog eens doen, maar dan met een koptelefoon op. U hoort dan wat u kiest.'* Tester pakt koptelefoon en geeft deze aan proefpersoon. Tester zegt: '*U kunt het volume aanpassen met de knop aan de zijkant.'* Tester noteert nieuw sessienummer op het dataformulier. Tester kiest op instellingenscherm: Aanraakscherm groep B
Afronden van de test met een proefpersoon	
De test is afgerond	Bedank proefpersoon kort en vriendelijk. Begeleid proefpersoon de testruimte uit en draag over aan gastvrouw.
Mogelijk: proefpersoon gaat niet weg	Ga niet in op inhoudelijke aspecten van de test of de simulatie. Geef vriendelijk maar duidelijk aan dat de test klaar is, loop een stukje mee richting de uitgang en draag over aan gastvrouw. Blijft een proefpersoon aanhouden, haal dan de testcoördinator erbij.
Mogelijk: proefpersoon stelt vragen	Tester beantwoordt de vragen conform de antwoorden in de Q&A-lijst

Wat is specifiek aan het testprotocol voor slechtzienden?	
Tester geeft de uitleg	Tijdlimiet 15 minuten
Opdracht: 2x gemeenteraad	Als proefpersoon 'faalt' op het aanraakscherm krijgt hij/zij een herkansing met auditieve ondersteuning

Bijlage 5 Protocol voor testers van groep B, laaggeletterden en licht verstandelijk beperkten

Afname test GROEP B laaggeletterden en licht verstandelijk beperkten	
	Tester zorgt dat de simulatie op 'instellingenscherm' staat, en dat de koptelefoon en knoppen bij de simulatie zijn opgeborgen. Tester draagt stopwatch om de hals.
Gastvrouw begeleidt proefpersoon naar tester	Gastvrouw introduceert proefpersoon bij tester en geeft mapje aan tester. Tester geeft proefpersoon een hand en stelt zich voor: *'Ik ben [naam], ik ga met u de test afnemen.'* Tester en proefpersoon gaan aan tafel van tester zitten. Tester controleert of het nummer op de sticker van proefpersoon en het nummer op het mapje en op het dataformulier overeenkomen (zo nee: ga naar testcoördinator).
Tester geeft mondeling algemene informatie over de test	Tester zegt: *'Het ministerie van Binnenlandse Zaken test of het mogelijk is om op een andere manier een stembiljet in te vullen. We doen nu een test waarin wordt nagedaan hoe dat met een computer zou kunnen. U moet een keuze maken voor een partij en voor een kandidaat. De computer heeft een aanraakscherm. De keuzes die u maakt, moet u printen.* *Het is een verzonnen gemeenteraadsverkiezing.'* *Als zo'n computer voor echte verkiezingen zou worden gebruikt dan zouden de prints uw stembiljetten zijn. Deze zou u dan in een stembus moeten stoppen. Tijdens de test geeft u ze af aan de tester.* *Uw naam wordt nergens vermeld in het rapport over de test.*
Tester geeft instructie over de simulatie	Tester loopt met proefpersoon naar de instructieposter aan de wand. Tester doorloopt kort de instructie aan de wand. Ten slotte zegt de tester: *'Ik geef u zo een opdracht. De test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, de keuze kunt maken. Als u na 15 min. niet klaar bent, zal ik de test beëindigen.'*
Tester geeft opdracht voor simulatie	Tester zegt: *'U krijgt nu eerst van mij een opdracht om uit te voeren met het aanraakscherm en de printer.'* Tester haalt de opdracht uit het mapje, toont deze aan proefpersoon, leest de opdracht voor: *'Maak twee keer een keuze voor de gemeenteraad: een keer kiest u lijst [x], kandidaat [y], en een keer kiest u lijst [p], kandidaat [q]. U ziet hier het plaatje van de lijst, en de foto van de kandidaat.* Proefpersoon krijgt de schriftelijke opdracht mee.
Tester gaat met proefpersoon naar de simulatie	Tester neemt het dataformulier en gaat met proefpersoon naar de simulatie. Tester noteert het sessienummer (staat op het instellingenscherm) op het dataformulier. Als proefpersoon kan beginnen, kiest tester op het instellingenscherm: Aanraakscherm groep B Tester zegt: *'Als u op "Start" drukt, kunt u beginnen.'*

Tester verlaat de simulatie Tester stopt de simulatie Tester begeleidt proefpersoon naar de tafel	Tester start de stopwatch. Tester gaat naar de tafel. Tester houdt bij of de tijdlimiet wordt overschreden (15 minuten). Bij overschrijding tijdslimiet, zie Afwijkende scenario's: situatie 5. Tester stopt de sessie met het toetsenbord zodra proefpersoon zich omdraait van de simulatie/aangeeft klaar te zijn. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester bergt de geprinte stembiljetten en de schriftelijke opdracht op in het mapje.
Opdracht huidig stembiljet	Tester zegt: '*Ik vraag u om ook nog een keuze te maken op het huidige stembiljet. Dit is een stembiljet met verzonnen lijsten en verzonnen kandidaten.* [tester geeft stembiljet] *U krijgt van mij een opdracht. Maak een keuze voor lijst 8, kandidaat 4.'* [tester geeft kaart met deze opdracht]' Tester kijkt NIET mee terwijl proefpersoon het stembiljet invult. Tester neemt een zodanige positie in dat proefpersoon de nodige privacy heeft tot hij/zij klaar is met het stembiljet. Proefpersoon vult papieren stembiljet in, en geeft het biljet (al dan niet opgevouwen) terug aan tester. Tester bergt het ingevulde stembiljet op in het mapje. Tester zegt: '*Dankuwel. Nu heb ik nog een paar vragen voor u.'*
Tester pakt het dataformulier	Tester stelt de vragen. Tester kruist de antwoorden op het dataformulier aan/vult ze in.
Afsluiten test	Tester bedankt de proefpersoon en begeleidt deze naar de gastvrouw voor uitgeleide. Tester controleert of alle relevante data op het formulier zijn ingevuld, en completeert waar nodig de data.
Afwijkende scenario's tijdens opdrachtuitvoering	
1. Proefpersoon komt met minstens één geprint stembiljet uit de simulatie, maar had er méér moeten hebben volgens de opdracht 2. Proefpersoon zegt dat de simulatie is vastgelopen/niet werkt, of dat er geen stembiljet uit de printer komt 3. Proefpersoon vraagt vanuit de	Tester handelt als bij standaard situatie. Bij invullen van dataformulier vinkt tester aan dat de betreffende afwijkende situatie zich heeft voorgedaan. Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester start zelf een nieuwe sessie om na te gaan of de simulatie inderdaad is vastgelopen/niet werkt. *Zo ja, er is een technisch probleem*: tester roept technische ondersteuning en testcoördinator. Tester vult het dataformulier in voor zover van toepassing in deze situatie. Tester stopt dataformulier weer in het mapje. Als proefpersoon al een of meer stembiljetten had geprint, stopt tester deze in het mapje. Tester begeleidt proefpersoon, met het volledige mapje, naar een andere simulatie om daar opnieuw te starten met dezelfde opdracht. Tester vermeldt het nieuwe sessienummer op hetzelfde dataformulier. *Zo nee*: proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht uit te voeren. Tester registreert de situatie op het dataformulier. Tester noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera. Tester zegt: 'Ik mag u niet helpen want de test is bedoeld om na te gaan of u zelf, zonder hulp, een keuze kunt maken en een

simulatie om hulp	stembiljet kunt printen. Als u wilt, mag u het zelf nog verder proberen. Maar als u niet verder kunt met de opdracht, mag u stoppen.' Tester BLIJFT OP AFSTAND. Zodra proefpersoon wegloopt van de simulatie, stopt tester de sessie met het toetsenbord. Tester en proefpersoon gaan aan tafel zitten. Tester stopt de opdracht van proefpersoon in het mapje, evenals eventueel geprinte stembiljetten. Tester stelt de vragen en vult het dataformulier in.
4.Proefpersoon zegt dat het geprinte stembiljet niet klopt	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester neemt het betwiste biljet in en schrijft erop wat de proefpersoon heeft gezegd. Tester stopt dit biljet samen met eventuele andere al geprinte stembiljetten in het mapje. Proefpersoon krijgt een herkansing om dezelfde opdracht *één keer helemaal opnieuw* uit te voeren. Tester zet de simulatie terug bij 'Start'. Tester noteert het nieuwe sessienummer op het dataformulier en vraagt proefpersoon om te starten met de opdracht. Et cetera.
5. Proefpersoon is na 15 minuten nog niet klaar met de opdracht op de simulatie	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester: *'U mag stoppen met deze opdracht want de tijd is nu om. Het is nu niet gelukt om een stembiljet te printen. U kunt de opdracht nu nog eens doen, maar dan met een koptelefoon op. U hoort dan terug wat u op het beeldscherm gekozen heeft.'* Tester pakt koptelefoon en geeft deze aan proefpersoon. Tester zegt: *'U kunt het volume aanpassen met de knop aan de zijkant.'* Tester noteert nieuw sessienummer op het dataformulier. Tester kiest op instellingenscherm: Aanraakscherm groep B
6. Proefpersoon is binnen de tijdlimiet zonder stembiljet uit de simulatie gekomen, en er is geen technisch probleem	Tester stopt de sessie met het toetsenbord. Tester zegt: *'Het is nu niet gelukt om een stembiljet te printen. U kunt de opdracht nu nog eens doen, maar dan met een koptelefoon op. U hoort dan terug wat u op het beeldscherm gekozen heeft.'* Tester pakt koptelefoon en geeft deze aan proefpersoon. Tester zegt: *'U kunt het volume aanpassen met de knop aan de zijkant.'* Tester noteert nieuw sessienummer op het dataformulier. Tester kiest op instellingenscherm: aanraakscherm groep B
Afronden van de test met een proefpersoon	
De test is afgerond	Bedank proefpersoon kort en vriendelijk.
Mogelijk: proefpersoon gaat niet weg	Ga niet in op inhoudelijke aspecten van de test of de simulatie. Geef vriendelijk maar duidelijk aan dat de test klaar is, loop een stukje mee richting de uitgang en draag over aan gastvrouw. Blijft een proefpersoon aanhouden, haal dan de testcoördinator erbij.
Mogelijk: proefpersoon stelt vragen	Tester beantwoordt de vragen conform de antwoorden in de Q&A-lijst

Wat is specifiek aan het testprotocol voor laaggeletterden en licht verstandelijk beperkten?	
Tester geeft de uitleg en gebruikt daarbij zo eenvoudig mogelijke bewoordingen.	Tijdlimiet 15 minuten
Opdracht: 2x gemeenteraad	Als proefpersoon 'faalt' op het aanraakscherm krijgt hij/zij een herkansing met auditieve ondersteuning

Bijlage 6 Vragen en antwoorden (Q&A)

Over de test en elektronisch stemmen in het algemeen

1. **Waarom vindt deze test plaats?**
   Omdat het kabinet volgend jaar een beslissing wil nemen over de meerwaarde en haalbaarheid van de invoering van een stemprinter. In voorbereiding op dat besluit wordt getest of kiezers zelfstandig met een stemprinter in staat zullen zijn een keuze te maken voor een verkiezing, die keuze te printen op een stembiljet en om het stembiljet te controleren.

2. **Wat wordt er met de uitkomsten van deze test gedaan?**
   De uitkomsten zullen worden gebruikt om het besluit van het kabinet voor te bereiden over de haalbaarheid van de invoering van een stemprinter.

3. **Wanneer wordt elektronisch stemmen ingevoerd?**
   Of stemmen met behulp van een stemprinter wordt ingevoerd is niet bekend. Het kabinet heeft daar nog geen besluit over genomen.

4. **Waarom kunnen we niet per internet stemmen?**
   Het kabinet is van mening dat er te veel risico's kleven aan internetstemmen en dat het duur is. Dat blijkt uit een onderzoek dat het kabinet in 2013 heeft laten uitvoeren. Dit onderzoek is naar de Tweede Kamer gezonden. U kunt het onderzoeksrapport vinden op www.overheid.nl onder de rubriek officiële bekendmakingen. U zoekt dan naar het document TK 2013-2014, 33 820 nr 2.

Over de stemprinter-simulatie

5. **Wat is het nut van zo'n stemprinter?**
   Een commissie heeft het kabinet geadviseerd om een stemprinter in te voeren omdat daarmee meer kiezers zelfstandig zouden kunnen stemmen. Het kabinet gaat nu na of die aanname juist is.

6. **Ik vind dat niet goed is nagedacht over deze stemprinter. Het kan veel beter. Ik wil daar een klacht over indienen.**
   Als u suggesties heeft over hoe het beter kan dan is daar natuurlijk interesse voor. U kunt daarvoor de gastvrouw aanspreken. Zij kan u vertellen hoe u uw suggesties zelf kunt doorgeven aan het ministerie van BZK. U kunt ook een reactieformulier invullen en dat aan de gastvrouw geven.

7. **Wat kost dit allemaal. Kan het geld niet voor betere dingen gebruikt worden?**
   Als u de kosten wilt weten van deze test dan kunt u die vraag aan het ministerie van BZK stellen door een mail te sturen naar testenexperimenten@minbzk.nl. Wilt u weten hoeveel een stemprinter mogelijk gaat kosten dan kunt u die informatie vinden in het rapport van de commissie die de stemprinter heeft geadviseerd. U vindt dat rapport op op www.overheid.nl onder de rubriek officiële bekendmakingen. U zoekt dan naar het document TK 2013-2014, 33829 nr. 1.

Over de opdrachten tijdens de test

8. Waarom mag ik niet geholpen worden?
Deze test is bedoeld om na te gaan of het mogelijk zal zijn om met behulp van een stemprinter zonder hulp een keuze te maken voor een verkiezing, die keuze te printen op een stembiljet en om het stembiljet te controleren. Het streven is dat u in het stemhokje niet geholpen hoeft te worden, omdat dan niemand anders hoeft te weten wat u wilt kiezen (stemgeheim). Als u zelfstandig kunt stemmen bent u ook niet afhankelijk van iemand die bereid is met u mee te gaan om u te helpen bij het stemmen of van iemand aan wie u een volmacht kunt geven.

9. Waarom mag ik het niet overdoen. Het is toch niet raar dat ik het niet in een keer goed doe. Ik heb dit nog nooit eerder gedaan.
Deze test is bedoeld om na te gaan of het mogelijk zal zijn om met behulp van een stemprinter zonder hulp een keuze te maken voor een verkiezing, die keuze te printen op een stembiljet en om het stembiljet te controleren. In deze test mag u het 1 keer over doen als u zich heeft vergist. Maar u heeft zich niet vergist. Voor deze test betekent dat uw opdracht daarmee is afgerond.

10. Waarom mag ik er maar 10 minuten over doen. In het stemhokje heb ik nooit te horen gehad dat ik te langzaam ben.
Voor deze test is een tijdlimiet bepaald van 10 minuten. Dit is namelijk geen echte verkiezing. Dat u in 10 minuten de opdracht niet heeft kunnen uitvoeren wil niet zeggen dat u langzaam bent. Daar wordt in deze test geen oordeel over gegeven.

11. Waarom moet ik het papieren stembiljet invullen? De test gaat toch over elektronisch stemmen.
Dit is een onderdeel van de test, we vragen dat aan iedereen.
Het is van belang om na te gaan of personen die nu het stembiljet zelfstandig kunnen invullen, zelfstandig zouden kunnen omgaan met een stemprinter. Daarom wordt u gevraagd om ook een papieren stembiljet in te vullen.

Specifiek voor blinden en slechtzienden

12. Ik ben slechtziend en heb bij de Oogvereniging gemeld dat ik voorkeur heb om een auditieve variant te gebruiken. Waarom moet ik nu toch met de visuele variant aan de slag?
Deze test is onder andere bedoeld om na te gaan of slechtzienden met het aanraakscherm een keuze voor een verkiezing zouden kunnen maken. Bij het bepalen van de wijze waarop de informatie op het scherm getoond wordt, is namelijk geprobeerd rekening te houden met slechtzienden. Als blijkt dat u niet een keuze kunt maken met het aanraakscherm dan kunt u daarna de opdracht opnieuw doen met auditieve ondersteuning. De auditieve variant zonder gebruik te maken van het aanraakscherm wordt in deze test alleen gebruikt voor personen die blind zijn.

13. Ik ben blind. Hoe kan ik dan controleren wat er op mijn geprinte stembiljetten staat?
In uw geval is die controle niet mogelijk.

Over het maken van foto's of filmpjes van de test

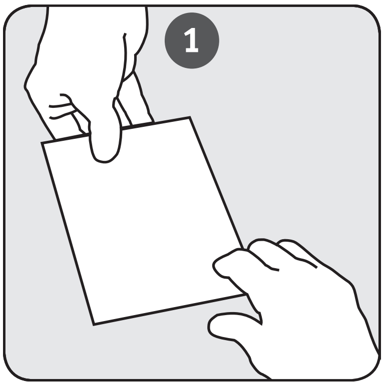
14. Mag ik foto's of filmpjes maken en mijn ervaringen met anderen (op internet) delen?
Het maken van foto's van deze test is niet toegestaan.

Over het indienen van een klacht

15. Ik voel me onheus bejegend. Daar wil een klacht over indienen.
U kunt uw klacht bespreken met de gastvrouw. Zij kan uw klacht noteren en aan het ministerie van BZK doorgeven. Zij kan u ook vertellen hoe u uw klacht zelf kunt doorgeven aan het ministerie van BZK.

Bijlage 2 Instructieposter

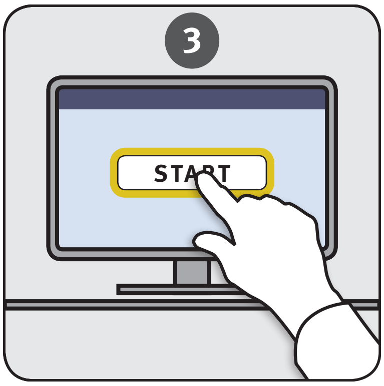
Instructie proefpersonen

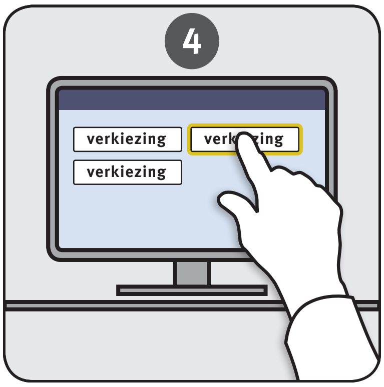
U ontvangt een opdracht van de testbegeleider.

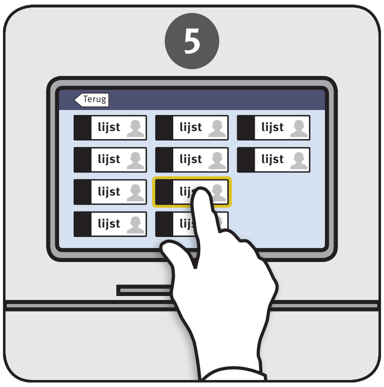
U gaat naar de simulatie stemprinter om de opdracht uit te voeren.

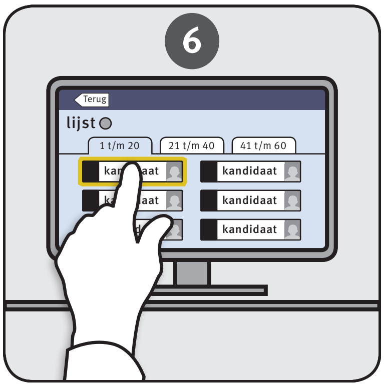
Druk op "start" door het scherm aan te raken.

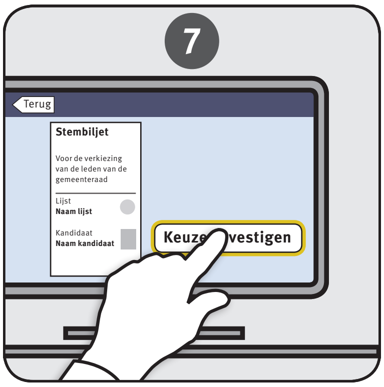
Kies op het scherm een verkiezing.

Kies een lijst.

Kies een kandidaat.

Bevestig uw keuze en geef zo opdracht tot het printen van het stembiljet.

Controleer het geprinte stembiljet.

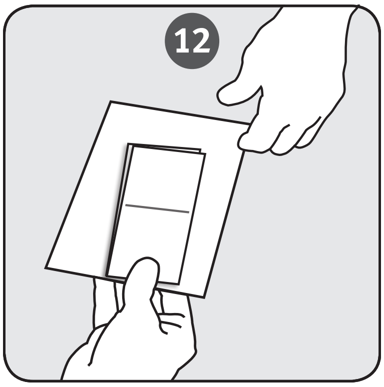
Druk op "Klaar met controleren"

Kies een volgende verkiezing.

Als u de verkiezingen hebt doorlopen of u stopt tussentijds, dan verschijnt een overzichtscherm. Druk dan op "stoppen" of op "terug".

Na afloop geeft u de opdracht en de geprinte stembiljetten aan de testbegeleider.

Bijlage 3 Opdrachten voor gebruikersgroep A

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 1
Europese Kleurenpartij

Kandidaat 3
Blauw

Ysbrand, Y.M. (m)
Veldhoven

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

voor het referendum over de wet voor het bouwen van nieuwe kantoren naast het stadhuis.

Voor

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 20
Fietspartij

Kandidaat 5
Manden

Alicia, A.B. (v)
Breda

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 2
Planten voor het Volk

Kandidaat 43
Brandnetel

Ruben, R.L.K. (m)
Leiden

Opdracht

voor het referendum over de wet voor het bouwen van nieuwe kantoren naast het stadhuis.

Voor

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Blanco

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

voor het referendum over de wet voor het bouwen van nieuwe kantoren naast het stadhuis.

Voor

Bijlage 4 Opdrachten voor gebruikersgroep B, blinden

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 1
Europese Kleurenpartij

Kandidaat 3
Blauw

Ysbrand, Y.M. (m)
Veldhoven

Opdracht

voor het referendum over de wet voor het bouwen van nieuwe kantoren naast het stadhuis.

Tegen

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

voor het referendum over de wet voor het bouwen van nieuwe kantoren naast het stadhuis.

Tegen

Bijlage 5 Opdrachten voor gebruikersgroep B, slechtzienden

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 1
Europese Kleurenpartij

Kandidaat 3
Blauw

Ysbrand, Y.M. (m)
Veldhoven

Opdracht

voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van de gemeente Nederveen.

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 20
Fietspartij

Kandidaat 5
Manden

Alicia, A.B. (v)
Breda

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 2
**Planten voor
het Volk**

Kandidaat 43
Brandnetel

Ruben, R.L.K. (m)
Leiden

Bijlage 6 Opdrachten voor gebruikersgroep B, laaggeletterden

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 1
Europese Kleurenpartij

Kandidaat 3
Blauw

Ysbrand, Y.M. (m)
Veldhoven

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 20
Fietspartij

Kandidaat 5
Manden

Alicia, A.B. (v)
Breda

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 2
**Planten voor
het Volk**

Kandidaat 43
Brandnetel

Ruben, R.L.K. (m)
Leiden

Bijlage 7 Opdrachten voor gebruikersgroep B, licht verstandelijk beperkten

Opdracht

voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.

Lijst 1
Europese
Kleurenpartij

Kandidaat 3
Blauw

Ysbrand, Y.M. (m)
Veldhoven

Opdracht

voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.

Lijst 13
Het Verschil

Kandidaat 25
Bouwmeester

Loes, L.T. (v)
Tilburg

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 20
Fietspartij

Kandidaat 5
Manden

Alicia, A.B. (v)
Breda

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 2
**Planten voor
het Volk**

Kandidaat 43
Brandnetel

Ruben, R.L.K. (m)
Leiden

Bijlage 8 Opdracht met huidig stembiljet

Opdracht

**voor de verkiezing
van de leden van
de gemeenteraad van
de gemeente Nederveen.**

Lijst 8
Planetenpartij

Kandidaat 4
van der Ster

Vladimir, W.Q.M. (m)
Meppel

Bijlage 9 Dataformulieren

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht A1

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep A

- ☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 3*
- ☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
- ☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
- ☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

....

Ga naar vraag 2

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

....

Ga naar vraag 3

---

3. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*

3a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

....

....

....

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht A2

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep A

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 3*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

....

Ga naar vraag 2

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

....

Ga naar vraag 3

---

3. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*

3a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

....

....

....

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht A3

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep A

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 3*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

....

Ga naar vraag 2

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

....

Ga naar vraag 3

---

3. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*

3a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

....

....

....

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B.Bl1

sticker proefpersoon

naam tester

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep *B.Bl*

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 3*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 en 3a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 en 3a*

1. Begreep u de werking van de knoppen?

☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1a*

1a. Waarom niet?

....

....

....

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten?

☐ Makkelijk
☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Neutraal

2a. Waarom moeilijk?

....

....

....

3. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*

3a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

....

....

....

....

....

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B.Bl2

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 2e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 3e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*

- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep *B.Bl*

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 3*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 en 3a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 en 3a*

---

1. Begreep u de werking van de knoppen?

☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1a*

1a. Waarom niet?

....

....

....

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten?

☐ Makkelijk
☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Neutraal

2a. Waarom moeilijk?

....

....

....

---

3. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3a*

3a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

....

....

....

....

....

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Sz1

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 2e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 3e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Sz

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 2 en 5a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 2 en 5a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

2. Was voor u wat op het scherm stond te lezen?

☐ Ja
☐ Nee, *Geef toelichting bij vraag 2a*

2a. Waarom niet?

....

....

3. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 3a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 4*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 4*

3a. Waarom moeilijk?

....

....

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Sz2

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting
☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
☐ Technische storing
☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 2e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting
☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
Geef toelichting
☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
☐ Technische storing
☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 3e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting
☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
Geef toelichting
☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
☐ Technische storing
☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Sz

- ☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
- ☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 2 en 5a*
- ☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 2 en 5a*
- ☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

- ☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
- ☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

- ☐ Ja, *ga naar vraag 2*
- ☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

---

2. Was voor u wat op het scherm stond te lezen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, *Geef toelichting bij vraag 2a*

2a. Waarom niet?

....

....

---

3. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*

- ☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 3a*
- ☐ Makkelijk, *ga naar vraag 4*
- ☐ Neutraal, *ga naar vraag 4*

3a. Waarom moeilijk?

....

....

---

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?

- ☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
- ☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
- ☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

---

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Ll1

naam tester

sticker
proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Ll

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?
☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?
☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*
☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

3. Heeft u de plaatjes en/of de foto's gebruikt om te zoeken op wie u een keuze wilde maken?
☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 3a*

3a. Waarom niet?

....

....

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?
☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Ll2

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  ☐ Technische storing
  ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting

☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  ☐ Technische storing
  ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting

☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  ☐ Technische storing
  ☐ Herkansing proefpersoon
  Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Ll

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

---

3. Heeft u de plaatjes en/of de foto's gebruikt om te zoeken op wie u een keuze wilde maken?

☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 3a*

3a. Waarom niet?

....

....

---

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

---

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Vb1

naam tester

sticker
proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Vb

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

3. Heeft u de plaatjes en/of de foto's gebruikt om te zoeken op wie u een keuze wilde maken?

☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 3a*

3a. Waarom niet?

....

....

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Vb2

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 2e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

Nummer 3e sessie

Kruis aan indien van toepassing:

- ☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
  Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*
- ☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
  Geef toelichting
- ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt
  Geef toelichting
- ☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
  - ☐ Technische storing
  - ☐ Herkansing proefpersoon
    Geef toelichting

Ruimte voor toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Vb

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 5*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 5a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder gesproken hulp)*

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

---

3. Heeft u de plaatjes en/of de foto's gebruikt om te zoeken op wie u een keuze wilde maken?

☐ Ja
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 3a*

3a. Waarom niet?

....

....

---

4. ☐ Proefpersoon heeft gesproken hulp gebruikt. *Ga verder bij vraag 4a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** gesproken hulp gebruikt. *Ga naar vraag 5*

4a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met gesproken hulp?

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 4b*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 5*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 5*

4b. Waarom moeilijk?

....

....

---

5. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 5a*

5a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

dataformulier

test met stemprintersimulatie

december 2014

opdracht B-Fb1

naam tester

sticker proefpersoon

Nummer 1e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Nummer 2e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Proefpersoon heeft aanraakscherm en knoppen gebruikt. *Geef toelichting*

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

Nummer 3e sessie

Ruimte voor toelichting

Kruis aan indien van toepassing:

☐ Proefpersoon heeft hulp gevraagd
Simulatie is gestopt. *Geef reden hulpvraag*

☐ Proefpersoon heeft geen stembiljet geprint
Geef toelichting

☐ Proefpersoon heeft aanraakscherm en knoppen gebruikt. *Geef toelichting*

☐ Nieuwe sessie gestart. *Kruis aan waarom:*
- ☐ Technische storing
- ☐ Herkansing proefpersoon
Geef toelichting

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*

Vragen voor proefpersonen uit groep B.Fb

☐ Proefpersoon heeft een of meer stembiljetten geprint. *Stel vraag 1 t/m 4*
☐ Proefpersoon is binnen tijdslimiet gestopt en heeft **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 4a*
☐ Proefpersoon heeft tijdslimiet overschreden en **geen** stembiljetten geprint. *Stel vraag 3 en 4a*
☐ Proefpersoon vult **geen papieren stembiljet** in

---

1. Heeft u alle stembiljetten gecontroleerd?

☐ Ja, *ga verder bij vraag 1a*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 1b*

1a. Komt wat er op de stembiljetten staat overeen met wat u heeft gekozen?

☐ Ja, *ga naar vraag 2*
☐ Nee, *ga naar vraag 2*

1b. Waarom niet?

....

....

---

2. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten? *(zonder knoppen)*

☐ Moeilijk, *geef toelichting bij vraag 2a*
☐ Makkelijk, *ga naar vraag 3*
☐ Neutraal, *ga naar vraag 3*

2a. Waarom moeilijk?

....

....

---

3. ☐ Proefpersoon heeft de knoppen gebruikt. *Ga verder bij vraag 3a*
☐ Proefpersoon heeft **geen** knoppen gebruikt. *Ga naar vraag 4*

3a. Hoe vond u het maken van keuzes en het printen van stembiljetten met de knoppen?

☐ Moeilijker dan met het aanraakscherm, *geef toelichting bij vraag3b*
☐ Makkelijker dan met het aanraakscherm, *ga naar vraag 3c*
☐ Even makkelijk dan met het aanraakscherm, *ga naar vraag 3c*

3b. Waarom moeilijker?

....

....

3c. Begreep u de werking van de knoppen?

☐ Ja, *ga naar vraag 4*
☐ Nee, *geef toelichting bij vraag 3d*

3d. Waarom niet?

....

....

---

4. ☐ Proefpersoon heeft **geen of niet alle** stembiljetten geprint. *Stel vraag 4a*

4a Waarom heeft u geen of niet alle stembiljetten geprint?

....

....

☐ *data ingevoerd* ☐ *controle invoer afgerond*